

HET BEJAARDENBELEID

Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving inzake
het ouderenbeleid, 1945-1990

CONCEPT

A. Fris

's-Gravenhage, februari 1993

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

INHOUDSOPGAVE

1. OVERHEIDSBEMOEIENIS MET DE OUDERENZORG

- I.1. Afbakening van het onderzoek
- I.2. Historische ontwikkeling van het ouderenbeleid

Hoofdstuk II DE HANDELINGEN VAN DE ACTOREN OP HET BELEIDSTERREIN OUDERENZORG

- II.1 Inleiding
- II.2 De geschiedenis van de wet- en regelgeving betreffende bejaardenoorden
 - Wet op de bejaardenoorden, Stb. 1963, 18
 - De wijziging van de Wet op de bejaardenoorden, Stb. 1972, 344
 - De Interimwet op de bejaardenoorden, Stb. 1983, 687
 - De wijzigingen van de Wet op de bejaardenoorden van 1985 t/m 1989
- II.3 Inventarisatie van de handelingen
 - Wet op de bejaardenoorden, Stb. 1963, 18
 - Wijzigingswet op de bejaardenoorden, Stb. 1972, 344
 - Interimwet op de bejaardenoorden, Stb. 1983, 687
 - De wijzigingen van de Wet op de bejaardenoorden van 1985 t/m 1989
- II.4 De overige regelgeving betreffende de bejaardenoorden
 - Tijdelijke rijksgroepsregeling bejaarden in bejaardenoorden, Stb. 1970, 14
 - Diverse prijsregelen bejaardenoorden, 1972-1983
- II.5 De overige regelgeving betreffende het bejaardenbeleid
 - Regelgeving betreffende de dienstencentra en het gecoördineerd bejaardenwerk
 - Regelgeving betreffende de woontussenvoorzieningen

Hoofdstuk III DE SUBSIDIËRING OP BASIS VAN DE BEGROTINGSWET

Hoofdstuk IV DE RIJKSOVERHEIDSACTOREN

- IV.1 De organisatie-onderdelen van de Ministeries van MaWe, van CRM en van WVC
- IV.2 De overige actoren op Rijksoverheidsniveau

Hoofdstuk V DE BELANGENORGANISATIES

Literatuur

PIVOT-publicaties

1. Overheidsbemoeyenis met de ouderenzorg

1.1. Afbakening van het onderzoek

Ouderenbeleid wordt in dit rapport gedefinieerd als het specifieke beleid dat zich richt op het tot stand brengen en in stand houden van het welzijn van bejaarden of ouderen. Met "bejaarden/ouderen" wordt iedereen boven 65 jaar bedoeld. Er zijn een groot aantal voorzieningen tot stand gekomen om de noodzakelijke zorg- en dienstverlening voor de bejaarden te garanderen. Deze voorzieningen baseren zich op een wet- en regelgeving die of betrekking heeft op beperkte onderdelen van de zorg voor ouderen of zich in hoofdzaak richt op een bepaald soort voorzieningen. De versnippering in wetgeving kan worden teruggevoerd op de verschillende invalshoeken van de voorzieningen: enerzijds de maatschappelijke invalshoek anderzijds de medische.

In 1990 zijn er de volgende voorzieningen voor bejaarden:

Voorziening	Belangrijkste Wet/regelgeving
<i>Intramuraal</i>	
Verpleeghuis	Wet ziekenhuisvoorzieningen Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)
Bejaardenoord	Wet op de bejaardenoorden
<i>Semimuraal</i>	
Dagbehandeling	Wet Ziekenhuisvoorzieningen A.W.B.Z.
Dagverzorging	Wet op de bejaardenoorden
Dagopvang	(Welzijnswet)
Tijdelijke Opname	Wet op de bejaardenoorden
Nachtopvang	Wet op de bejaardenoorden
<u>Extramuraal</u>	
Gezinsverzorging	Rijkssubsidieregeling Gezinsverzorging
Kruiswerk	AWBZ
Aanvullende thuiszorg	Subsidieregeling Ziekenfondsraad
Alarmering	Welzijnswet
Maaltijdverstrekking	Welzijnswet/Algemene Bijstandswet
Vrijwilligerswerk	Welzijnswet
Gecoördineerd	
ouderenwerk	Welzijnswet
Consultatie	Welzijnswet
Woonvoorzieningen	
voor ouderen	Welzijnswet
Diversen	Subsidieregeling ouderenzorg, gehandicaptenzorg en algemeen

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

maatschappelijke hulpverlening

Dit rapport zal handelen over het overheidsbeleid vanaf 1945 t/m 1990 betreffende die voorzieningen die uitsluitend in het leven zijn geroepen voor bejaarden, zoals bijvoorbeeld de bejaardenoorden.

Deze keus wordt gemaakt omdat de overige voorzieningen behoren bij beleidsterreinen die een breder bereik hebben.

Dergelijke beleidsterreinen zullen in het kader van het PIVOT-project afzonderlijk onderzocht worden. Voorbeelden daarvan zijn de AWBZ die bij het taakgebied "Volksgezondheid" in het rapport over het beleidsterrein "Structuur en Financiën" op handelingen is onderzocht en de Wet ziekenhuisvoorzieningen die in het rapport "Planning van voorzieningen in de gezondheidszorg" is behandeld.

Om dezelfde redenen zullen evenmin de raakvlakken die de Ministeries van Economische Zaken en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) met het beleid ten aanzien van de bejaardenoorden hebben, respectievelijk in casu het prijsbeleid van de bejaardenoorden op grond van de Prijzenwet en in casu het bouwbeleid op grond van de Woningwet, worden behandeld. Vanaf 1945 werden de nieuwbouw en verbetering van bejaardenoorden en andere woonvormen gefinancierd door het Ministerie van VROM op basis van subsidieregelingen, de Woningwet en de Wet Ruimtelijke Ordening.

Het Ministerie van Economische Zaken heeft een aantal jaar het prijsbeleid gevoerd op basis van de Prijzenwet.

Deze beleidsterreinen worden eveneens in andere PIVOT-onderzoeken aan de orde gesteld.

Eerst zal in grote lijnen het ouderenbeleid van de overheid uiteen worden gezet. In de volgende hoofdstukken zal dieper worden ingegaan op de geschiedenis van de wet- en regelgeving betreffende het ouderenbeleid waarna de handelingen van de Minister van WVC en zijn rechtsvoorgangers van de overig genoemde actoren uit die wet- en regelgeving zullen worden geïnventariseerd. De daarop volgende hoofdstukken zijn gewijd aan de subsidiëring van de overheid op basis van de begrotingswet en aan de handelingen van de overige rijksoverheidsactoren op het beleidsterrein.

2.2 Historische ontwikkeling van het ouderenbeleid

Tot aan de Tweede Wereldoorlog was er geen sprake van een ouderenbeleid van de rijksoverheid. De levensverwachting was nog niet hoog en als de rijksoverheid zich al bezighield met bejaarden waren dat diegenen die wegens gebrekkige, hulpbehoevende omstandigheden de zorg van de overheid behoefden. Het waren voornamelijk de lagere overheden en het particuliere initiatief die zich met deze groep bezighield. Na de Tweede Wereldoorlog groeide het aantal bejaarden.

In de jubileumbundel "De eerste tien jaren" van het Ministerie van Maatschappelijk Werk onderkende de samensteller dit probleem. Men constateerde dat in het algemeen de samenleving nog enigszins onwennig stond tegenover het feit dat het aantal bejaarden in vrij korte tijd zo zeer groeide. Eén van de eerste daden van het Ministerie ten aanzien van de oudere bevolking was dan ook het subsidiëren van het sociale onderzoek naar ouderen en van particuliere organisaties die voor de belangen van de bejaarden opkwamen. In de 50er jaren groeide het aantal van dergelijk bejaardenverenigingen. Eén van de belangrijkste was de Nederlandse Federatie voor Bejaardenzorg (later de Nederlandse Federatie voor Bejaardenbeleid genoemd), die tot haar opheffing in 1989 werd gesubsidieerd. Eveneens kregen de overkoepelende organisaties die zich speciaal richtten op de bejaardentehuizen overheidsgelden.

Hoewel in de jubileumbundel werd geconcludeerd dat bejaarden in het algemeen er de voorkeur aan gaven zelfstandig te blijven wonen, en men maatregelen aankondigde die gericht waren om extramurale zorg uit te breiden, bleef het ouderenbeleid van de centrale overheid in de vijftiger jaren beperkt tot een huisvestingsbeleid. De woningnood na 1945 werd aangegrepen om de bouw van bejaardentehuizen te bevorderen. Jonge gezinnen trokken in de door bejaarden achtergelaten huizen. Het was in feite het Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting dat zich met het overheidsbeleid voor bejaarden bezighield. Zij subsidieerde op basis van de Woningwet nieuw te bouwen tehuizen.

Bij de totstandkoming van het Ministerie van Maatschappelijk Werk (MaWe) werd het maatschappelijk werk ten aanzien van bejaarden een van de aandachtsgebieden van dit Ministerie. De Wet op de Bejaardenoorden zou de eerste belangrijke wetgeving zijn, die dit nieuwe Ministerie zou afleveren.

De samensteller van de bundel "De eerste tien jaren" zag het ouderenbeleid veel breder dan het bejaardenoordenbeleid; men vond in feite een beleid voor de bejaarden die zelfstandig woonden belangrijker. Dit bleek bijvoorbeeld bij de behandeling van de begroting van het Ministerie van MaWe over 1955 toen Minister van Thiel bekend maakte: "een aanvang te maken met de aanvullende subsidiëring van (...) activiteiten, zoals clubwerk voor bejaarden en bejaardensociëteiten..." (Memorie van Antwoord).

Het parlement wenste echter vanaf 1954 een Wet op de Bejaardenoorden die een inspectiewet moest zijn om de misstanden, die in de openbaarheid waren gekomen, in de particuliere tehuizen tegen te gaan.

In 1963 kwam deze toezichtswet "Wet op de Bejaardenoorden" (WBO, Stb. 1963, nr. 18) tot stand.

Zoals gezegd meende men in het begin van de zestiger jaren dat men, naast voorzieningen voor de bejaarden in de bejaardenoorden, voorzieningen moest treffen om de overige bejaarden zolang mogelijk zelfstandig te laten functioneren. Het werd steeds duidelijker dat deze groep specifieke behoeften en wensen had, zoals een goede verzorging thuis en een zinvolle

invulling van de vrije tijd.

Midden 1960 kwam de Nota "betreffende een subsidieregeling sociëteitswerk voor bejaarden" uit. Men wilde het sociëteitswerk gestructureerd subsidiëren zodat eisen aan de kwaliteit daarvan gesteld konden worden.

Later groeide dit sociëteitswerk uit tot de instelling van dienstencentra. Deze waren bedoeld om vanuit een gebouw hulpverlening, voorlichting en recreatieve activiteiten te bieden. In 1967 werd de Voorlopige rijksbijdrageregeling dienstencentra van kracht.

In de zeventiger jaren financierde men op basis van deze Voorlopige rijksbijdrageregeling dienstencentra eveneens projecten die niet gelieerd waren aan een dienstencentrum.

Sinds het midden van de jaren zestig wortelde het bejaardenbeleid stevig in het welzijnsbeleid van de regering. Men beseftte dat het voor bepaalde groepen in de samenleving noodzakelijk was dat de overheid voorzieningen, naast voorzieningen inzake de welvaart, zou treffen voor bijvoorbeeld het cultureel en maatschappelijk welzijn. De groep bejaarden was een van de groepen waar de overheid haar welzijnsbeleid op ging richten. Deze groep verkeerde in de jaren zestig in een achterstandssituatie. In de regeringsverklaring van 1967 kondigde premier De Jong aan dat er een "doelbewust welzijnsbeleid" noodzakelijk was. "De relatieve achterstand van bepaalde bevolkingsgroepen in maatschappelijk, cultureel en economisch opzicht zal bij het te voeren beleid bij voortduring onze aandacht hebben. Voor de bejaarden en minder validen achten wij gecoördineerd beleid noodzakelijk, waartoe meer vorm en inhoud zal worden gegeven aan het interdepartementale overleg hierover."

(Handelingen Tweede Kamer, buitengewone zitting 1967, p. 27)
Bij beschikking van 10 oktober 1968 (Stcrt. 1968, 203) werd de toezegging uit de regeringsverklaring ingelost. De Interdepartementale Stuurgroep Bejaardenbeleid uit 1968 bestond uit de voorzitter, tevens lid, en secretaris, benoemd door de Minister van CRM, een vertegenwoordiger van het departement van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, twee vertegenwoordigers van het departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid en een vertegenwoordiger van het departement van CRM. Het streven van de Stuurgroep was het bewerkstelligen van een betere beleidsvoorbereiding- en advisering. Het zou niet alleen om actuele beleidsvragen moeten gaan, maar vooral op een beleidsvorming op langere termijn. Sinds 1970 werd het Parlement iedere vijf jaar door een nota geïnformeerd over het bejaardenbeleid.

Van een allesomvattend ouderenbeleid was nog steeds geen sprake.

Pas met de door de Interdepartementale Stuurgroep opgestelde Eerste Nota Bejaardenbeleid (1970) werd getracht een integraal beleid ten aanzien van bejaarden te definiëren.

Het doel van het beleid zou moeten zijn: "Het - uitgaande van het groundbeginsel van optimale integratie in de samenleving en vermijding van isolement - bevorderen dat een in onderdelen

aaneensluitend geïntegreerd samenstel van activiteiten en voorzieningen tot stand komt en in stand gehouden wordt, waarin of waardoor bejaarden - al naar hun behoefte - kunnen blijven participeren in de samenleving, hun zelfstandige woon- en leefwijze kunnen handhaven middels - aangepaste - dienstverlening, dan wel de subjectief gewenste verzorging en/of verpleging kunnen ontvangen, die op grond van objectieve criteria noodzakelijk worden (wordt) geacht."

Het beleid wijzigde zich naar het meer de nadruk leggen op hulpverlening buiten de tehuizen waardoor zowel de zelfstandigheid van de bejaarden kon worden nagestreefd als de druk op de overheidsfinanciën kon worden verminderd. De bejaarden konden de verblijfskosten in een bejaardenoord vaak niet betalen zodat zij aanspraak moesten maken op de Algemene Bijstandswet en op die manier op de overheidsuitgaven drukten. Bij de behandeling van de Nota in de Tweede Kamer bleek men niet onverdeeld gelukkig met de inhoud ervan. De Rijksoverheid zou veel meer aandacht moeten besteden aan de maatschappelijke problematiek van alle ouderen.

Men had bovendien kritiek op het functioneren van de dienstencentra die teveel een geïsoleerde ontmoetingsplaats voor bejaarden zouden zijn en daardoor de integratie van de bejaarden in de samenleving zouden tegen gaan.

Bij de behandeling van de Nota werd vanuit de Tweede Kamer aangedrongen op de instelling van een intradepartementale stuurgroep. Staatssecretaris Van Veenendaal-Van Mechelen kwam hierin de Kamer tegemoet en twee jaar later werd de "Coördinatiegroep Bejaardenbeleid Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk" (Stcrt. 1974, 139) ingesteld.

Het kabinet-Den Uyl concipieerde een nieuwe nota waarin de opmerkingen van de volksvertegenwoordiging werden meegenomen. De Nota bejaardenbeleid 1975 noemde de volgende beleidsdoelen:

1. integratie van ouderen in de samenleving; de overheid wilde de opname van bejaarden in bejaardenoorden beperken. De 7%-norm werd geïntroduceerd;

2. het wegnemen van maatschappelijke achterstanden op het gebied van inkomens, relaties, invloed, kennis en validiteit;
3. het bevorderen van maatschappelijke participatie, vooral in de culturele en recreatieve sfeer; Pas-65 werd ingevoerd en de overheid ging het Meer Bewegen van Ouderen stimuleren;
4. het bevorderen van gerontologisch onderzoek.

Hoofddoel was een beleidsombuiging waarbij het accent verlegd werd van intramurale zorg naar extramurale zorg. Het gecoördineerd bejaardenwerk kreeg een kernfunctie. De bevordering van de zelfstandigheid van bejaarden stond voorop.

Het bejaardenbeleid stond eind jaren zeventig, begin tachtig hoog op de politieke agenda. Onderzoeken hadden uitgewezen dat de geboortegolf generatie voor een toenemende vergrijzing zou leiden in het volgende era. De overheid trachtte door middel van de subsidiëring van gericht onderzoek inzicht te krijgen

in de problemen van de ouder wordende mens. In 1977 werd de Planninggroep voor het wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de ouder wordende mens ingesteld. In 1982 richtte men, als vervolg op de Planninggroep, de Stuurgroep Onderzoek op het gebied van de Ouder wordende Mens (SOOM) op. Aan de hand van de verrichte onderzoek was de verwachting dat de overheid haar beleid meer onderbouwd zou kunnen afstemmen op de noden en wensen van de ouderen.

In 1982 werd de Nota Bouwstenen voor een ouderenbeleid uitgebracht onder het demissionaire Kabinet Van Agt. De volgende regering nam afstand van de inhoud. In de aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer werd dit afstand nemen verklaard doordat men vond dat "de nota [volstond] grotendeels met de presentatie van de feitelijke groei van het aantal ouderen bij overigens gelijkblijvend beleid. (...) Deze benadering impliceert een zwaarder beslag op de collectieve middelen."

De nieuwe regering kondigde aan dat zij over een aantal punten haar standpunt zou formuleren. In 1983 bracht minister Brinkman de Beleidsbrief Ouderenbeleid uit. Hierin werden als de doelstellingen van het ouderenbeleid genoemd de bevordering van het zolang mogelijk zelfstandig functioneren van ouderen en de vermindering van de collectieve uitgaven op het gebied van het ouderenbeleid. Op het voor het ouderenbeleid beschikbare budget werd in de jaren 1984, 1985 en 1986 dan ook drastisch bezuinigd.

Als hoofdpunten van het beleid werd gemeld dat de omvang van de intramurale voorzieningen zo verantwoord mogelijk zouden worden aangepast aan de bestaande normen. Voorzieningen in de extramurale sfeer zouden bij bezuinigingen worden ontzien. Voorts zou er een zogenaamd flankerend beleid worden ontwikkeld waarbij de wijkfunctie van bejaardenoorden zou worden verstevigd door bejaarden de mogelijkheid te geven tijdelijk opgenomen te worden of een dag- of nachtverzorging te krijgen. Een aantal andere activiteiten die onder de term "flankerend" konden worden gebracht: maaltijdvoorzieningen; gebruiken van douche- en bad; sociaal-culturele activiteiten; bejaardengymnastiek en beter bewegen; eerste hulpfunctie bij alarm. Bij de wijziging van de Wet op de bejaardenoorden in 1985 werd het "flankerend beleid" onder de reikwijdte van de Wet gebracht. De exacte regeling van het flankerend beleid was opgenomen in het Reikwijdtebesluit Wet op de Bejaardenoorden (Stb. 1984, 678). In 1987 werd het "flankerend ouderenbeleid", met uitzondering van de dagopvang, de nachtopvang en de kortdurende opvang door bejaardenoorden, onder de Welzijnswet gebracht.

In 1986 werd de Nota Zorg voor Ouderen uitgebracht waarin men het idee van "zorg op maat" propageerde. Wederom werd de nadruk gelegd op een zo lang mogelijke zelfstandigheid van ouderen en een zo gering mogelijke afhankelijkheid van anderen. De uitgangspunten van de nota zijn:

- bevorderen van een verschuiving van intramurale naar extra-

murale zorg;

- bevorderen van een verschuiving van professionele hulpverlening naar zelfzorg en mantelzorg;

- bevorderen van curatieve zorg naar preventieve zorg.

Bij de behandeling van de Nota Zorg voor Ouderen pleitte de Kamer om een toetsing van het idee van zorg op maat en van de substitutie van zwaardere door lichtere vormen van hulpverlening. De Minister zegde toe een aantal van die zogenaamde "demonstratie-projecten" financieel te ondersteunen. De projecten gingen in het eerste kwartaal van 1988 van start en zouden drie jaar duren.

In de "Voortgangsrapportage demonstratieprojecten substitutie-beleid ouderen" wordt het doel van de projecten omschreven dat ze "moeten uitwijzen in welke mate en onder welke voorwaarden verschuivingen in zorg mogelijk zijn en welke aanpassingen in de regelgeving wellicht nodig zijn. Daarbij zal met name worden gekeken hoe zorg binnen instellingsmuren kan worden vervangen door zorg in eigen huis."

De overheid constateerde in deze jaren dat in de groep ouderen een toenemende differentiatie was opgetreden en dat ouderen een grotere rol zouden gaan spelen in de samenleving. Van de kant van de ouderen was er echter geen enkele mogelijkheid om invloed te krijgen op de beleidsontwikkelingen. Zoals gezegd waren de ouderen geen homogene groep maar er waren een aantal gelijkwaardige problemen, bijvoorbeeld de daling van het inkomen na de pensionering. Vanuit de ouderenorganisaties werd eveneens participatie bepleit in de beleidsvoorbereiding in de vorm van een Raad voor het Ouderenbeleid. Bovendien vond de Tweede Kamer vond de instelling van zo'n Raad wenselijk. In november 1986 werd de Werkgroep ter voorbereiding van de totstandkoming van een adviesraad met betrekking tot het hele ouderenbeleid ingesteld. In aansluiting op het rapport van de Werkgroep kwam in 1988 de Voorlopige Raad voor het Ouderenbeleid tot stand.

In de Memorie van Toelichting werd de reikwijdte van de opdracht afgebakend door het ouderenbeleid te omschrijven als de maatregelen van wetgeving en bestuur, die van invloed zijn op de positie van ouderen in de samenleving, waarbij de Raad zich primair zou moeten richten op de samenhang van de maatregelen.

In 1988 werd de Voortgangsrapportage Ouderenbeleid, samengesteld door de Interdepartementale Stuurgroep Ouderenbeleid, aan de Tweede Kamer aangeboden.

In het rapport stelde men dat het beleid niet uitsluitend zou moeten worden gericht op de zorgbehoevende ouderen maar op alle ouderen. In de conclusies van het rapport erkende het Kabinet, dat naast haar verantwoordelijkheid voor de zorgverlening aan ouderen, gestreefd zou moeten worden naar een gelijkwaardige positie van ouderen in de samenleving. Het Kabinet wilde met haar beleid ingaan op de wensen van de ouderen, namelijk dat de samenleving de ouderen een "open perspectief" zou bieden. Men voegde eraan toe dat het een

perspectief moest zijn waarbij aan ouderen een zo volledig mogelijke participatie en medezeggenschap door de samenleving zou worden geboden. Men dacht hiermee op den duur het "zelfbeeld" van en de beeldvorming over ouderen in het algemeen in meer positieve zin te kunnen ombuigen. Resumerend kan gesteld worden dat bij het ouderenbeleid vanaf het begin de zelfstandigheid en emancipatie van de ouderen voorop heeft gestaan. Door de omstandigheden gedwongen heeft men in die tijd vooral aandacht gehad voor het bejaardenoordebeleid. In de zestiger jaren waren er aanzetten om de zelfstandigheid van de ouderen te bevorderen wat resulteerde in het opzetten van voorzieningen zoals de dienstencentra. In de zeventiger jaren werd uit idealistisch oogpunt en in de jaren tachtig uit bezuinigingsoverwegingen het ouderenbeleid voornamelijk gericht op de emancipatie en zelfstandigheid van de ouderen; de uitvoering van het bejaardenoordebeleid werd verregaand gedecentraliseerd en de kosten moesten worden ingeperkt. In de begroting van 1992 werd het ouderenbeleid als volgt kort en krachtig gekarakteriseerd: "Doelstelling van het beleid is het bevorderen van de zelfstandigheid van ouderen."

UITGEBRACHTE NOTA'S

1970 Eerste Nota Bejaardenbeleid

1975 Nota Bejaardenbeleid 1975

1982 Nota Bouwstenen

1983 Beleidsbrief Ouderenbeleid

1986 Nota Zorg voor Ouderen

1988 Voortgangsrapportage Ouderenbeleid

2. De handelingen van de actoren op het beleidsterrein ouderenzorg

2.1 Inleiding

In de volgende hoofdstukken zullen de handelingen van "Onze Minister" en de overige handelende partijen, waarvan de archiefbescheiden onder de Archiefwet 1962 vallen, worden geinventariseerd uit de wet- en regelgeving betreffende het ouderenbeleid.

Deze handelingen werden getypeerd door middel van een matrix. Hieronder wordt een voorbeeld gegeven van een standaard-formulier. Het doel van de matrix is om de plaats en aard van de handeling te typeren in het totaal van het overheidsbeleid. De handelingen die in de matrix eenzelfde typering kregen, werden bij elkaar gevoegd.

De organisatie-onderdelen die de opgesomde handelingen, namens de betrokken minister, feitelijk verrichten of verricht hebben, zijn de organisatie-eenheden die vermeld staan in de organogrammen op de pagina's

NUMMER:

HANDELING (EN)

TYPERING

fase:

beleidsvoorbereiding
beleidsvaststelling
beleidsevaluatie
uitvoering

niveau:

algemeen geldend
beschikkend
planvormend
beleidsovereenkomend
n.v.t.

activiteit:

toezichhoudend
adviserend
kaderstellend
coördinerend
uitvoerend
toetsend
onderzoekend
inspecterend
basisregistrerend

Bron handeling(en) :

Opmerkingen:

In de buitenwerking gestelde en de vigerende wet- en regelgeving betreffende het ouderenbeleid wordt de Minister opgedragen algemene maatregelen van bestuur op te stellen en ministeriële regels vast te stellen. Deze twee categorieën van handelingen werden in de matrix respectievelijk getypeerd door: fase-beleidsvoorbereiding/niveau-algemeen geldend/activiteit-kaderstellend (de AMVB's) en fasebeleidsvaststelling/niveau-algemeen geldend/activiteituitvoering (de ministeriële regelingen). Beleidsvorming kan in drie fasen worden opgedeeld: de beleidsvoorbereiding, de beleidsvaststelling en de beleidsevaluatie. Bij de beleidsvoorbereiding is er een grote mate van vrijheid in de vormgeving van het beleid. Bij het voorbereiden van AMVB's wordt de Minister een zekere mate van beslissingsvrijheid in het beleid gelaten. Het voorbereiden van ministeriële regelingen is gebonden aan de in de wetten en AMVB's opgegeven kaders. Het uitgestippelde beleid ligt vast en de ministeriële regelingen geven een invulling daarvan. Dit is de tweede fase van de beleidsvorming - de beleidsvaststelling - waarbij de handelingen zich richten op de omschrijving en bindendverklaring van het beleid.

Belangrijke handelingen van de Minister van WVC op het gebied van het bejaardenbeleid die niet hun basis vinden in formele wetgeving, maar die wel genoemd moeten worden, zijn:

1. het voorbereiden van (begrotings-)wetten;
2. het totstandbrengen van -in de Tweede Kamer te behandelen- beleidsnota's;
3. het jaarlijks totstandbrengen van het Financieel Overzicht Zorg.

Uiteraard zijn het voorbereiden van wetgeving en de wijziging en intrekking van wetten de "hoofdhandelingen" van "Onze Minister". Deze handelingen kunnen als volgt in een matrix worden getypeerd:

HANDELING:

Onze Minister bereidt de vaststelling, wijziging of intrekking van wetgeving op het gebied van het ouderenbeleid voor.

TYPERING

fase	beleidsvoorbereiding
niveau	algemeen geldend
activiteit	kaderstellend

Bron handeling:

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

De inventarisatie van de handelingen uit wet- en regelgeving betreffende het bejaardenbeleid wordt voorafgegaan door uiteenzettingen over de historische ontwikkeling van die wet- en regelgeving, waarbij eerst de wet- en regelgeving betreffende de bejaardenoorden aan de orde komt; daarna wordt de overige wet- en regelgeving betreffende het bejaardenbeleid behandeld.

De handelingen die daarna aan orde komen, zijn zo gegroepeerd dat eerst de handelingen van Onze Minister worden behandeld; daarna worden de handelingen van de overige actoren opgesomd. De actor "Onze Minister" moet worden gelezen als "Onze Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en zijn rechtsvoorgangers".

De gebruikte afkortingen zijn:

AMVB = Algemene Maatregel van Bestuur
i.w. = in werking
b.w. = buiten werking
Stb. = Staatsblad
Stcrt. = Staatscourant
art.1.1 = artikel 1, lid 1

2.2 De geschiedenis van de wet- en regelgeving betreffende de bejaardenoorden

Wet- en regelgeving beleid t.a.v. Bejaardenoorden

- Wet op de bejaardenoorden, Stb.1963, 18
 - Wijzigingswet op de bejaardenoorden, Stb.1972, 344
 - Interimwet op de bejaardenoorden, Stb.1983, 687
 - Wijzigingswet op de bejaardenoorden, Stb.1984, 562
 - Wijzigingswet op de bejaardenoorden, Stb.1989, 537
- Tijdelijke Rijksgroepsregeling bejaarden in bejaardenoorden, Stb.1970, 14
- Diverse Prijsregelen Bejaardenoorden, 1972-1983

Wet op de bejaardenoorden (WBO), Stb. 1963, 18

"Wanneer thans een wettelijke voorziening wordt voorgesteld, die er toe dient te leiden, dat een goede verzorging in bejaardenoorden met waarborgen wordt omgeven, dan dient dit niet gezien te worden als een bewijs, dat de ondergetekende meent dat deze verzorging boven andere bevorderd moet worden. Wel is het een erkenning van het feit, dat ook deze verzorging voor bepaalde bejaarden nodig is en blijft."

Aldus de Minister van Maatschappelijk Werk, M. Klompé in de Memorie van Toelichting bij het ontwerp van de Wet op de bejaardenoorden.

Bij het in 1952 ontstane Ministerie van Maatschappelijk Werk was men zich vanaf 1954 bewust dat het peil van verzorging in verschillende bejaardenoorden niet beantwoordde aan de eisen, welke men daaraan zou moeten stellen. De wantoestanden in sommige bejaardentehuizen waren schrikwekkend en waren bij de volksvertegenwoordiging alom bekend. Reden waarom de provinciale overheden de wetgever voor waren geweest en door middel van provinciale verordeningen de toezicht op de bejaardenoorden hadden geregeld.

De beleidsvoorbereiding op het Ministerie van Maatschappelijk Werk verliep traag; er waren zoals gezegd al diverse provincies en grote gemeenten die een eigen verordening op allerlei tehuizen hadden uitgevaardigd. Men begon zich af te vragen of wetgeving op dit gebied nog wel noodzakelijk was. Het Ministerie van Maatschappelijk Werk stipuleerde daarop dat de voor te bereiden wet op het gebied van de bejaardenoorden het karakter van een raamwet zou hebben waardoor het stelsel van provinciale en gemeentelijke verordeningen sluitender en krachtiger zou worden gemaakt. De Wet op de bejaardenoorden werd derhalve een raamwet binnen het kader en op basis waarvan de provincies en de gemeenten konden handelen om het peil van huisvesting en verzorging te bewaken en wantoestanden tegen te gaan. De wet kreeg dus een decentraal karakter waarbij de provincies en de drie grote steden verordenende bevoegdheden kregen.

Uiteindelijk werd de Wet op de bejaardenoorden op 31 januari 1963 in het Staatsblad (nr.18) gepubliceerd.

De actoren, belast met de WBO van 1963, waren op drie overheidsniveaus te vinden:

- A. Het Ministerie van Maatschappelijk Werk (MaWe), later van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk (CRM);
- B. Provinciale Staten/gedeputeerde staten;
- C. De gemeenten.

Ad. A. De beleidsinstrumenten van het Ministerie van MaWe/CRM betroffen:

- het bevorderen, dat een voor een bepaald tehuis of categorie van tehuizen de wet niet wordt toegepast (art.2);
- het bevorderen van de koninklijke goedkeuring van provincia-

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

le prijsverordeningen - tussen 1964 en 1972 zijn van tien provincies de prijsverordeningen bij KB goedgekeurd;
- het bevorderen van een goede en uniforme toepassing en uitvoering van de wet, waarbij het ministerie optreedt in de rol van adviseur voor de Kroon of van partij bij beroeps- en gerechtsprocedures naar aanleiding van het toezicht conform artikelen 10.3, 11.3 en 23.3 (ongeveer 70 beroepszaken zijn er tussen 1963 en 1972 aangespannen tegen de Kroon: Archief CRM, dossier nr. 1.842.6 BJW, Beroepszaken vanaf 1964).

Ad. B. De provinciale staten waren de actoren die van de wetgever opdracht kregen toezicht te houden. In artikel 22 werd de mogelijkheid geschapen om grote gemeenten gelijk te stellen met een provincie. De provincies en de aangewezen gemeenten werden op basis van artikel 7 door de wetgever opgedragen verordeningen op te stellen waarin een aantal kwaliteitseisen werden gesteld waaraan de bejaardenoorden dienden te voldoen. De opsomming van onderwerpen in de WBO was niet limitatief.

In artikel 8 werden gedeputeerde staten gehouden er op toe te zien dat de verhouding tussen de gevraagde prijs en de geboden huisvesting en verzorging in de bejaardenoorden evenredig is. De provinciale staten konden daarvoor regelen stellen. In 1963 grepen de Ministers van Economische Zaken en van Maatschappelijk Werk in toen hen was gebleken dat de particuliere houders van de bejaardenoorden hun prijzen onevenredig hadden verhoogd zodat de verhouding tussen de prijs en de geboden huisvesting en zorg volgens hen niet meer overeenkwam. Zij vaardigden een Prijzenbeschikking bejaardenoorden uit (Stcrt. 1964, nr. 14). In de toelichting motiveerden ze deze maatregel als volgt: "welke prijsverhogingen in een aantal gevallen het niveau, dat in overeenstemming met de spelregels van het prijsbeleid te achten is, belangrijk overschrijden." De Prijzenbeschikking bejaardenoorden werd najaar 1964 ingetrokken toen de meeste provincies hun verordening op de bejaardenoorden gereed hadden.

De provincies voerden tot 1969 het prijsbeleid door het toezicht uitoefenen op de prijsvorming in bejaardenoorden. In 1969 werden twee algemene prijsbeschikkingen uitgevaardigd, die door alle ministers waren ondergetekend. In 1970 en 1971 kondigde de Ministers van Economische Zaken, van Binnenlandse Zaken en van Financiën met de Staatssecretarissen van Sociale Zaken en Volksgezondheid en van Cultuur, recreatie en Maatschappelijk Werk Prijzenbeschikkingen af (Stcrt. 1970, 22 en Stcrt. 1971, 44), die gebaseerd waren op de Prijzenwet.

Gedeputeerde staten konden de houders van bejaardenoorden aanwijzingen geven hoe zij aan de artikelen 7 en 8 uitvoering konden geven. Voor het niet voldoen van de provinciale verordeningen of aanwijzingen hadden de provinciale staten als sanctie het verbod de inrichting als bejaardenoord te gebruiken.

De provincies hadden inspecteurs in dienst die toezicht moesten houden op de naleving van de wet- en regelgeving. De gedeputeerde staten kregen de opdracht een provinciale Commissie voor de bejaardenoorden in te stellen met als taak de advisering aangaande beleidsuitvoering of uitvoeringsbeleid.

Ad. C. De houders van bejaardenoorden hadden de plicht het bejaardenoord aan te melden bij burgemeester en wethouders van de gemeente waarin het bejaardenoord zich bevond. Deze aanmeldingsplicht schafte men bij de wetwijziging van 1972 af. Burgemeester en wethouders konden weigeren een bejaardenoord te beschouwen als een bejaardenoord in de zin der wet.

De wijziging van de Wet op de bejaardenoorden, Stb. 1972, 344

Verskillende rapporten in de jaren 1965 en 1969 ten aanzien van het bejaardenoorden-beleid benadrukten dat de zorg in de bejaardenoorden van de bejaarden zou moeten worden teruggedrongen ten faveure van de extramurale zorg.

In de toelichting op de begroting van 1966 stelde de Minister: "Aan de verzorging in bejaardentehuizen worden terecht hoge eisen gesteld. Deze houden verband met het tot stand brengen en in stand houden van geschikte gebouwen en het aantrekken van voldoende en bekwaam personeel. Het is duidelijk dat een dergelijke kostbare en personeelsintensieve voorziening moet voorbehouden blijven aan personen die deze werkelijk nodig hebben."

In de praktijk bleek echter dat ongeveer drie van de tien in bejaardenoorden verblijvende bejaarden in staat zouden zijn zelfstandig te wonen; daardoor de doorstroming voor de werkelijk hulpbehoevende bejaarden ernstig beperkend.

In de Nota Bejaardenbeleid 1970 werden oplossingen voor deze problematiek aangedragen. In de Nota werd wederom geconstateerd dat verzorging in een bejaardenoord te vaak een voor de hand liggende huisvestingsvorm werd gevonden en dat, terwijl het merendeel van de bejaarden zolang mogelijk zelfstandig wenste te blijven wonen. In de behandeling van de Nota werd deze discrepantie verklaard door de angst van de valide bejaarden geen hulp te kunnen vinden op het moment dat dit nodig zou zijn. Het verlies aan zelfstandigheid woog blijkbaar op tegen het zelfstandig leven met de vrees geen hulp te vinden. Als oplossing werd o.a. gezien de beperking van de bouw van bejaardenoorden, het uittrekken van meer geld voor extramurale zorg en een zekere indicatiestelling voor opname. Een maand na de indiening van de Nota Bejaardenbeleid 1970 werd een ontwerp tot wijziging van de WBO aangeboden in de Tweede Kamer. Men streefde naar een goed op elkaar aansluitend geheel van voorzieningen, wat in feite moest leiden tot een geheel ander wettelijk stelsel. De eerste beginselen waren al uiteengezet in de Nota Bejaardenbeleid 1970.

Hoofdpunten van de voorgestelde wijzigingen waren: a. plan-

ning- en vestigingsbeleid; b. het opnamebeleid; c. het prijzenbeleid; d. centrale beleidsinstrumenten; e. instelling van een Centrale Commissie voor de Bejaardenoorden.

In plaats van een toezichtswet, die de WBO van 1963 was, kon de wijzigingswet van 1972 meer een brede kwaliteits- en beleidswet genoemd worden.

Het wetsontwerp werd in 1972 gepubliceerd in het Staatsblad nr. 344.

De actoren die belast waren met de wijziging van de WBO van 1972 waren de volgende vier:

- A. de Minister;
- B. Provinciale staten/gedeputeerde staten;
- C. de gemeenten;
- D. de Centrale Commissie voor de bejaardenoorden.

Ad. A. De Minister kreeg een tweetal extra mogelijkheden om in te grijpen in het bejaardenoordenbeleid. Er was nog steeds sprake van een verdergaande decentralisatie, maar dat was een "geleide"; in de wetswijziging werd het voorbereiden van AMVB's geïntroduceerd die regels zouden kunnen geven waaraan de provincies zich zouden hebben te houden. Er was dus sprake van een centraal beleid waarin de normen werden vastgesteld waaraan de lagere overheden zich moesten conformeren. Behalve de in de WBO van 1963 genoemde beleidsinstrumenten werden de beleidsinstrumenten voor de Minister uitgebreid (zie nr. 4 & 5):

1. het bevorderen, dat tehuizen van de werking van de wet worden uitgezonderd;
2. het bevorderen van de koninklijke goedkeuring van provinciale prijsverordeningen;
3. het bevorderen van een goede en uniforme toepassing en uitvoering van de wet in het algemeen;
4. de mogelijkheid van een centrale regulering van de planning, bij afwezigheid van provinciale plannen; de provinciale planningsartikelen zijn tot 1985 nooit in werking gesteld. Er werden derhalve geen provinciale plannen opgesteld.

De Minister voerde op basis van het als overgangsbepaling bedoelde artikel 33 - "zolang het plan bedoeld in artikel 3 door provinciale staten niet onherroepelijk is vastgesteld, kunnen de gedeputeerde staten geen verklaringen van geen bezwaar afgeven zonder toestemming van Onze Minister" - tussen medio 1974 en 1985 een centraal planningsbeleid. De oprichting van nieuwe bejaardenoorden moesten worden getoetst aan de provinciale plannen; strookte de oprichting van een nieuw bejaardenoord met het provinciale plan, dan kon er een verklaring van geen bezwaar worden afgegeven. Toen nu het planningsartikel niet in werking werd gesteld, was aan de Minister de mogelijkheid in artikel 33 gegeven om door middel van het al dan niet toestemming geven van een verklaring van geen bezwaar, een centraal planningsbeleid te voeren.

waarvoor echter de Minister centraal regels stelde. Burgemeester en wethouders moesten een commissie instellen, die adviseerde over de opnemings van bejaarden. Het advies van de Commissie was niet bindend; maar het bleek in de praktijk dat er zelden iemand met een negatief advies werd opgenomen in een bejaardenoord.

Ad. D. De wetgever stelde in het wetsontwerp van de wijzigingswet op de bejaardenoorden 1972 een nieuw instituut voor, de Centrale Commissie voor de Bejaardenoorden. In de Memorie van Toelichting op het wetsontwerp bleek dat de Centrale Commissie een belangrijke plaats zou moeten innemen. Er werd gesteld dat de taak van deze Commissie bewust ruim was gehouden zodat er voldoende gelegenheid zou zijn om onderwerpen, die toen nog niet duidelijk konden worden omschreven, toch aan het oordeel van de Commissie te onderwerpen. De Centrale Commissie had als kerntaak: "advisering inzake centrale beleidsvoorbereiding en beleidsvorming".

De samenstelling van de Commissie was zeer breed. De gezamenlijke provinciale besturen en de besturen van de vier grote gemeenten, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de organisaties van de bejaardenoorden, de medewerkers van de bejaardenoorden, de Nationale Ziekenhuisraad, de organisaties van de bejaarden en de Nederlandse Federatie voor Bejaardenbeleid waren er in vertegenwoordigd. Verder waren er in de Commissie enige onafhankelijke deskundigen op het terrein van het financieel beleid, bestuurskunde, sociale gerontologie en medische gerontologie opgenomen.

De Commissie kon subcommissies instellen waarin ook niet-leden zitting namen. De Commissie kreeg opdracht jaarlijks voor 1 juli over haar werkzaamheden van het afgelopen jaar verslag uitbrengen.

Interimwet op de bejaardenoorden, Stb. 1983, 687

Ingrijpende bezuinigingen op het gebied van de bejaardenoorden werden noodzakelijk. Op basis van de bestaande wet waren daarvoor geen instrumenten aanwezig. De wet was gericht op kwaliteitsverbetering en het planningsartikel in de wetswijziging van 1972 was nog niet in werking getreden. Daarnaast werd een wijziging noodzakelijk omdat met ingang van 1 januari 1984 de tot dan toe bestaande indirecte financiering van de bejaardenoorden zou worden beëindigd. (daarover meer bij de wetswijziging van 1985.)

Bij de behandeling van de wijziging in de Tweede Kamer van de Staten Generaal was het al duidelijk dat het om een tijdelijke wijziging zou gaan omdat de integrale wijziging van de Wet op de bejaardenoorden, welke in zou gaan op 1 januari 1985, eveneens in behandeling werd genomen bij de Staten-Generaal. In het voorlopige wijzigingsvoorstel werd het decentrale karakter van de wet tijdelijk verlaten omdat men de verzorgingskosten op rijksniveau ging financieren. Er werd een nieuw

hoofdstuk ingevoegd "Vaststelling verzorgingsprijzen". Het parlement stemde schoorvoetend toe en de Minister van WVC werd voor één jaar het verantwoordelijke beleidsorgaan.

De wijzigingen van de Wet op de bejaardenoorden van 1985 t/m 1989

In 1983 bood de Minister aan de Staten Generaal een ontwerp voor de wijziging van de wet op de bejaardenoorden aan. In de Memorie van Toelichting verwoordde men de volgende doelstellingen:

1. het stellen van nadere regelen t.a.v. de inhoud van de planning waaronder algemene richtlijnen ter zake van de maximumcapaciteit, regelen voor sluiting en sanering van bejaardenoorden en de financiële gevolgen daarvan, en een andere opzet voor de verklaring van geen bezwaar;
2. de regeling van een bouwplafond, ter temporisering van de uitvoering van renovaties waarvoor reeds verklaringen van geen bezwaar waren afgegeven;
3. het creëren van een direct financieringskader, waaronder het regelen van de vaststelling en inning van retributies, en de regeling van budgetbeheersing;
4. het creëren van een grondslag voor beleidsvoering t.a.v. wijkfuncties van bejaardenoorden;
5. de regeling van de democratisering in bejaardenoorden.

Het primaire doel was de beheersing van de kosten.

In een brief van Minister Brinkman aan de Voorzitter van de Tweede Kamer benadrukte de Minister dat "de invoering van een direct financieringskader voor de bejaardenoorden een noodzakelijke voorwaarde (vormt) voor het realiseren van een aantal essentiële regeringsdoelen. In de eerste plaats is het streven erop gericht de ombuigingstaakstellingen in het kader van het terugdringen van het financieringstekort van de rijksoverheid voor wat betreft de bejaardenvoorzieningen voornamelijk in de sfeer van de intramurale dienstverlening tot stand te brengen. Tevens dient het in het wetsontwerp neergelegde instrumentarium tot het creëren van nieuwe, doelmatiger en op het extramurale gerichte verzorgingsstructuren gerichte verzorgingsstructuren, teneinde ook onder financieel ongunstige omstandigheden het vraagstuk van de toenemende vergrijzing en daardoor vergroting van het volume van de hulpvraag, het hoofd kunnen bieden." (Brief van Minister Brinkman aan Tweede Kamer van 17 juni 1983, nr. Bjb U 64080)

De Minister deelde de Tweede Kamer mee, dat hij voor de wetswijziging zich had laten adviseren door de Raad van de Gemeentefinanciën, de Raad voor het Binnenlands Bestuur, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de provinciale besturen, de Federatie Landelijke Samenwerking Bejaardentehuizenorganisaties, het Centraal Orgaan Samenwerkende Bonden voor Ouderen en Interprovinciaal Overleg Maatschappelijke Dienstverlening. Hij had de Centrale Commissie voor de Bejaardenoorden om commen-

taar gevraagd.

De wijzigingswet werd op 29 november 1984 in het Staatsbladnummer 562 gepubliceerd en trad op 1 januari 1985 in werking.

De WBO veranderde wederom van karakter, behalve een toezicht- en beschermingswet werd het bovendien een bekostigingswet. De bejaardenoorden werden tot 1985 voor een groot deel indirect gefinancierd, binnen het kader van de Algemene Bijstandswet. Dit betekende dat de bewoners van de bejaardenoorden zelf de verzorgingsprijs verschuldigd waren en indien zij deze niet konden opbrengen een aanvullende bijstandsuitkering op basis van de Algemene Bijstandswet tot het ontbrekende bedrag konden krijgen. In de Nota Bejaardenbeleid 1975 werden voorstellen gedaan om de prijsontwikkelingen in de bejaardentehuizen beheersbaar te maken. De kostenontwikkelingen in de bejaardenoorden waren de pan uitgerezen waardoor het financiële beslag op de algemene middelen zeer groot was. Op 21 juni 1976 werd de Algemene Begeleidingsgroep "Alternatieve Financiering Verzorging in Bejaardenoorden" (Stcrt. 1976, 220) ingesteld, onder voorzitterschap van de heer A.J. Gijsbers; later de Commissie Gijsbers genaamd. Deze Commissie stelde een volledige objectsubsidie voor; een vergoeding van de exploitatielasten van de bejaardenoorden die centraal zou worden geregeld.

In het wetsontwerp, dat de kostenbeheersing tot onderwerp had, kreeg het centralistische systeem niet de goedkeuring van de Tweede Kamer; men vond dat de directe financiering door de bejaardenoorden het best door de provincies en de grote steden verzorgd kon worden geregeld. Bij wijziging van de Wet in 1985 werd deze suggestie van de Tweede Kamer overgenomen.

Bij de wetswijziging werd het volgende systeem geïntroduceerd.

Iedere bewoner van een bejaardenoord betaalde een eigen bijdrage naar draagkracht. Omdat de opbrengst van deze bijdragen niet voldoende was om de exploitatiekosten van de bejaardenoorden te dekken, voorzag de wetswijziging in een provinciale subsidie aan bejaardenoorden tot een bedrag dat gelijk was aan de goedgekeurde exploitatielasten minus de verwachte opbrengst van eigen bijdragen van de bewoners. De Minister verstrekke de provincies en de grote steden een doeluitkering.

In het licht van deze financieringsregeling kan ook de aanwezigheid van het nieuwe artikel 24a gezien worden. In dit artikel gaf de wetgever de Minister de mogelijkheid te verklaren dat een bejaardenoord een bijzondere functie had als deze niet paste binnen het reguliere bejaardenbeleid van de provincies en de grote steden. Zo'n bejaardenoord valt derhalve rechtstreeks onder verantwoordelijkheid van de rijksoverheid. De bejaardenoorden worden "Bejaardenoorden met bijzondere functie" genoemd. Voorbeelden van dergelijke bejaardenoorden zijn de bejaardenoorden voor kunstenaars, visueel gehandicapten en voor joodse bejaarden.

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Een ander nieuw element in de WBO was dat de wet zich verder uitstreckte dan de bejaardenoorden. De dienstverlening door bejaardenoorden aan andere ouderen dan de permanente bewoners en het extramurale gecoördineerde ouderenwerk werden onder de werking van de WBO gebracht. De motieven om in de wijziging de nevenactiviteiten te betrekken:

- de noodzaak van het financieel beheersbaar maken van de nevenactiviteiten van de bejaardenoorden;
- de wenselijkheid van het kunnen bieden van zorg op maat in verband met het toenemend aantal bejaarden.

Deze nevenactiviteiten werden bij het verschijnen van de nota "Flankerend bejaardenbeleid" als rijksbeleid geïntroduceerd.

Bij AMVB werden limitatief vormen van dienstverlening en voorzieningen opgenoemd. Dit AMVB kwam tot stand nadat de Minister had overlegd met de provinciebesturen, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de koepelorganisaties van de bejaardenoorden en de ouderenbonden. Voor de financiering van het flankerend beleid werd in 1985 f 50 miljoen en in 1986 f 73,9 miljoen in de doeluitkering opgenomen.

Bij de totstandkoming van de Welzijnswet werd besloten de reikwijdte van de WBO weer te beperken. De woontussenvoorzieningen, het gecoördineerd ouderenwerk en delen van het flankerend ouderenbeleid werden als gemeentelijke taak ondergebracht in de Welzijnswet.

Kortdurende opname, dagverzorging en nachtopvang bleven onder de werking van de WBO.

In 1989 werd de Wet op de bejaardenoorden opnieuw gewijzigd omdat men vanaf de inwerkingtreding van de wetwijziging in 1985 uitvoeringsproblemen had.

In de zomer van 1987 stelde de Minister van WVC een werkgroep in om de Wet op de bejaardenoorden te evalueren. Deelnemers aan de werkgroep waren ambtenaren van enkele provincies en grote steden en van het ministerie. Tevens hadden vertegenwoordigers van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, van de Federatie Landelijke Samenwerking Bejaardentehuizenorganisaties en van het Centraal Orgaan Samenwerkende Bonden van Ouderen zitting in de werkgroep. Op 2 april 1988 was het evaluatierapport gereed waarin een aantal discussiepunten waren geformuleerd. Op basis van de bespreking van dit rapport in de Uitgebreide Commissievergadering werd er een voorstel tot wijziging van de Wet bij de Tweede Kamer van de Staten Generaal ingediend waarna de wijzigingswet op 23 november 1989 in het Staatsblad nr. 537 werd gepubliceerd.

Per 1 januari 1989 werd de bestuurlijke verantwoordelijkheid, die het Ministerie van VROM had ten aanzien van de bouw en verbetering van de bejaardenoorden op basis van subsidie-regeling "Geldelijke steun voor verbetering en bouw van verzorgingstehuizen voor bejaarden" overgedragen aan het Ministerie van WVC. In de brief betreffende de overdracht, die de staatssecretaris van VROM en de Minister van WVC aan de Tweede Kamer verstuurd, wordt als motivatie gegeven: "Aangezien het

verzorgingsaspect centraler is komen te staan in de bejaardenoorden (...). Die functieverandering van het bejaardenoord tot zorgvoorziening was tot stand gekomen door het restrictieve opnamebeleid. De Wet op de bejaardenoorden voorzag in alle kosten vereist voor de verzorging van ouderen. Tevens was er de mogelijkheid om een eenmalige subsidie voor de bouw en verbetering van het Ministerie van VROM te ontvangen. De gelden - voor 1989 f 50 miljoen - , die hiervoor beschikbaar waren, werden aan het Ministerie van WVC overgeheveld.

De actoren zijn op dezelfde niveaus terug te vinden:

- A. de Minister;
- B. de provincies en grote steden;
- C. de gemeenten;
- D. de Centrale Commissie voor de Bejaardenoorden.

Ad. A. De Minister heeft als beleidsinstrumenten:

1. het bevorderen, dat tehuizen van de werking van de wet worden uitgezonderd;
2. het bevorderen van een goede en uniforme toepassing en uitvoering van de wet in het algemeen;
3. het geven van aanwijzingen omtrent de inhoud van de provinciale plannen;
4. het verstrekken van de doeluitkeringen aan de provincies en de vier grote steden;
5. verklaren dat een bejaardenoord een bijzondere functie heeft;
6. het bevorderen van de totstandkoming van diverse algemene maatregelen van bestuur.

Ad. B. De provincies en de grote steden behielden hun planningstaak maar deze is sterk gebonden aan strakke landelijke financiële richtlijnen.

Het plan had betrekking op een periode van vier jaar (art. 3). Wanneer er nog geen plan was vastgesteld, mocht er geen verklaring van geen bezwaar worden afgegeven die leidde tot uitbreiding van de capaciteit van een bejaardenoord. Was er wel een plan dan mocht er alleen een verklaring van geen bezwaar worden afgegeven als de uitbreiding van de capaciteit van een bejaardenoord in dat plan paste. De Minister had geen bemoeienis met het plan, behalve dat gedeputeerde staten het vastgestelde plan aan de Minister moesten opstuurden, die in een uiterst geval provinciale staten een aanwijzing kon geven over de inhoud van het plan. De provincies werd in artikel 7 opgedragen een verordening vast te stellen; de wetgever noemde een aantal onderwerpen, zoals privacybescherming, democratisering, kwaliteitseisen, waaraan de provincies in hun verordening aandacht moesten besteden.

In het kader van de provinciale plannen konden gedeputeerde staten bepalen dat een bejaardenoord moest worden gesloten of

dat de capaciteit van een bejaardenoord moest worden verlaagd. Gedeputeerde staten waren gehouden Onze Minister van het voornemen tot sluiting of verlaging van capaciteit van een bejaardenoord Onze Minister schriftelijk in kennis stellen, tenzij zo'n sluiting of verlaging van capaciteit al in een provinciaal plan was opgenomen. De provincies en de vier grote steden traden op als subsidinten. Zij bewaakten tevens de kwaliteit van de bejaardenoorden. Bij artikel 20a gaf de wetgever de provincie opdracht een klachtencommissie in te stellen ten behoeve van de bewoners van de bejaardenoorden in de desbetreffende provincie waaronder ook de bewoners van de bejaardenoorden "met bijzondere functie". Ze hadden geen rechtsprekende taak maar bemiddelen bij geschillen en behandeling van klachten van bewoners van bejaardenoorden. De Commissie deden jaarlijks openbaar verslag aan gedeputeerde staten en in afschrift aan Onze Minister.

De bevoegdheden en verantwoordelijkheden van provincies en grote gemeenten werden aanmerkelijk met deze wetswijziging uitgebreid. Zij voerden m.a.w. integraal beleid ten aanzien van de bejaardenoorden. De verantwoordelijkheid van de rijksoverheid voor de bejaardenoorden richtte zich met name op de vaststelling van het financiële kader. De wetgever had voor dit doel de Minister een mogelijkheid gegeven zich te laten informeren door de gedeputeerde staten. Art. 33e: "gedeputeerde staten verstrekken Onze Minister desgevraagd gegevens die nodig zijn voor een goede uitvoering van deze wet (...)."

Ad. C. De gemeenten hadden het recht om ten aanzien van belangrijke provinciale besluiten gehoord te worden.

De gemeente stelde een Commissie in die op basis van het Besluit indicatie-advisering bejaardenoorden en verpleeginrichtingen (Stb. 1988, 456) adviseerde over de opname van bejaarden afzonderlijk.

De Commissie kreeg de volgende taken:

- adviseren t.a.v. permanente opname van bejaarden in een bejaardenoord;
- adviseren t.a.v. opname van bejaarden in een verpleeghuis;
- adviseren t.a.v. dagbehandeling van bejaarden in een verpleeghuis;
- adviseren van bejaarden naar een andere voorziening, indien zekerheid bestaat dat deze de benodigde hulp binnen afzienbare tijd kan bieden.

Burgemeester en Wethouders inden de bijdragen van de bejaarden voor hun verblijf in het bejaardenoord; zij stelden de hoogte van de eigen bijdrage van de bejaarde vast. Ten aanzien van deze laatste taak konden Burgemeester en Wethouders nadere regelen stellen.

ad. D. De Centrale Commissie voor de Bejaardenoorden

De handelingen van de Centrale Commissie voor de Bejaardenoorden veranderden niet.

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

2.3 Inventarisatie van de handelingen

Wet op de bejaardenoorden (WBO), Stb. 1963, 18

De WBO van 1963 was in acht hoofdstukken verdeeld:

[]1. Begripsbepalingen. Het woord "bejaardenoord" werd hier geïntroduceerd;

[]2. Aanmelding. De bejaardenoorden moesten worden aangemeld bij de gemeenten. Dit artikel is vervallen bij wetswijziging 1972;

[]3. Maatregelen ten aanzien der bejaardenoorden. In dit hoofdstuk werd het toezicht door de provincies en aangewezen gemeenten geregeld;

[]4. De commissie voor de bejaardenoorden. Deze commissies werden door Gedeputeerde Staten ingesteld en moesten de gedeputeerde staten adviseren over de uitvoering van de WBO en zich op de hoogte houden van de ontwikkeling van de behoefte aan opname;

[]5. Uitvoering en nadere regeling door de gemeente. Gedeputeerde staten konden een gemeente aanwijzen waaraan ze een aantal bevoegdheden afstonden. Deze bevoegdheden beperkten zich tot het terrein van de kwaliteitsverordeningen en de inspectie; op basis van dit hoofdstuk werden Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage aangewezen;

[]6. Statistiek. (dit artikel moest volgens de Memorie van Toelichting worden ingebracht omdat er geen andere manier - zoals woning- en volkstelling - was om aan de gegevens te komen);

[]7. Strafbepalingen;

[]8. Slotbepalingen.

###

ACTOR: de minister

(1) HANDELING

Wij kunnen, de Centrale Commissie voor de Statistiek gehoord, bij AMVB voorschriften geven betreffende het verkrijgen van gegevens over de bejaardenoorden ten behoeve van de statistiek.

Produkt: Besluit statistische gegevens bejaardenoorden, Stb. 1966, 550, gewijzigd Stb. 1987, 96. De Directeur-Generaal van het Centraal Bureau voor de Statistiek wordt door de wetgever opgedragen dit besluit uit te voeren en de gegevens eenmaal per jaar te verzamelen.

TYPERING

fase
beleidsvoorbereiding
niveau
algemeen geldend
activiteit
kaderstellend

Bron handelingen: Wet op de bejaardenoorden, Stb. 1963, 18;
art. 25.

ACTOR: de minister

(2) HANDELINGEN

1. Een verordening als bedoeld bij het tweede lid behoeft Onze goedkeuring (een verordening waarin regels zijn opgenomen over een billijke verhouding tussen de gevraagde prijs en de geboden huisvesting).
2. De raad van de aangewezen gemeente kan, de gemeentelijke commissie voor de bejaardenoorden gehoord, nadere of verdere regelen stellen als bedoeld bij de art. 7 & 8, mits niet in strijd met de provinciale verordening. Regelen als bedoeld bij art. 8 (zie aantekening bij nr. 2) behoeven Onze goedkeuring.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
toetsend

Bron handelingen: 1. art. 8.3 (b.w. Stb. 1983, 687); 2. art. 22.2 (b.w. Stb. 1984, 562);

ACTOR: de minister

(3) HANDELING

Wij kunnen verklaren, dat een inrichting geheel of gedeeltelijk niet als bejaardenoord wordt beschouwd.

Produkt: Besluiten inrichtingen welke niet als bejaardenoorden worden beschouwd: Stcrt. 1963, 89; Stcrt. 1964, 124; Stcrt. 1971, 210; Stcrt. 1974, 228; Stcrt. 1976, 29; Stcrt. 1977, 58; Stcrt. 1978, 207; Stcrt. 1980, 89; Stcrt. 1981, 120.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau

beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Wet op de bejaardenoorden, Stb. 1963, 18, art. 2 (b.w. Stb. 1984, 562);

Wijzigingswet op de bejaardenoorden (WBO), Stb. 1972, 344

De WBO van 1972 was in 10 hoofdstukken verdeeld:

- 1. Algemene bepalingen;
- 2. Provinciale plannen voor de bejaardenoorden (nooit in werking getreden);
- 3. De verklaring van geen bezwaar;
- 4. De opneming in het bejaardenoord;
- 5. Maatregelen ten aanzien der bejaardenoorden;
- 6. Commissies voor de bejaardenoorden;
- 7. Uitvoering en nadere regeling door de gemeente;
- 8. Statistiek en verslag;
- 9. Strafbepalingen;
- 10. Overgangs- en slotbepalingen.

ACTOR: de minister

(4) HANDELINGEN

1. Een verklaring van geen bezwaar is niet vereist voor een verbouwing of uitbreiding van een bij AMVB te bepalen aard, waarvan de kosten een bij of krachtens die AMVB te bepalen bedrag niet te boven gaan, mits daarvan tevoren is kennis gegeven aan gedeputeerde staten;
2. Bij of krachtens AMVB worden nadere regelen gesteld m.b.t. de opneming van bejaarden in bejaardenoorden;
3. Bij AMVB kunnen nadere onderwerpen worden aangegeven, die in de provinciale verordening dienen te worden geregeld;
4. Bij of krachtens AMVB kunnen regelen worden gesteld t.a.v. de onderwerpen genoemd in art. 7.2, art. 8 en in een AMVB als bedoeld in het eerste lid;
5. Bij of krachtens AMVB worden nadere regelen gesteld omtrent samenstelling, bevoegdheid en werkwijze van de Centrale Commissie;
6. Bij of krachtens AMVB kunnen omtrent het verslag [van gedeputeerde staten aan provinciale staten over de bejaardenoorden in hun provinciën. Zij zenden dit jaarlijks in afschrift aan de Minister], bedoeld in het eerste lid, nadere regelen worden gesteld.

Produkten:

2. Besluit Opneming in bejaardenoorden, Stb. 1976, 619 (b.w.

Stb. 1988, 456);

3. Besluit persoonlijke gegevens bejaardenoorden, Stb. 1984, 675;

5. Besluit centrale commissie bejaardenoorden, Stb.1975, 520.

TYPERING

fase

beleidsvoorbereiding

niveau

algemeen geldend

activiteit

kaderstellend

Bron handelingen: Wijzigingswet op de bejaardenoorden Stb. 1972, 344, : 1. art. 6d.2 (b.w. Stb. 1984, 562) (er is geen AMVB tot stand gekomen); 2. art. 6l.1; 3. art. 8a.1 (i.w. 31 jan. 1975/vernummerd in 1984 tot 7a); 4. art. 8a.2 (i.w. 31 jan. 1975/vernummerd in 1984 tot 7a); 5. art. 16a.7 (i.w. 17 sept.1973; bij wijzigingswet 1984 vernummerd in 16x.7); 6. art. 26a (er is geen AMVB tot stand gekomen).

ACTOR: de minister

(5) HANDELINGEN

1. Een andere door Onze Minister aan te aan wijzen opleiding. (de opleiding van de maatschappelijk werker die adviseert over de opnemng van bejaarden in bejaardenoorden);

2. Onze Minister kan op een door burgemeester en wethouders met redenen omkleed verzoek, gedeputeerde staten gehoord, onder door hem te stellen voorschriften, voor een bepaalde termijn ontheffing verlenen van het bepaalde in de art. 4, 9, 13, 14 en 15.

TYPERING

fase

uitvoering

niveau

beschikkend

activiteit

toetsend

Bron handelingen: Besluit Opnemng in bejaardenoorden, Stb. 1976, 619 (b.w. Stb. 1988, 456), : 1. art. 2c; 2. art. 25.

ACTOR: de minister

(6) HANDELINGEN:

1. Omtrent de samenstelling, bevoegdheid en werkwijze der sub-commissies (van de Centrale Commissie Bejaardenoorden) kan Onze Minister nadere regelen stellen.

2. De kosten van de Commissie en de sub-commissies worden,

naar regels door Onze Minister te geven, door het Rijk gedragen.

TYPERING

fase
beleidsvaststelling
niveau
algemeen geldend
activiteit
uitvoerend

Bron handelingen: Besluit Centrale Commissie Bejaardenorden, Stb. 1975, 520, 1. art.6.6; 2. art.13.

ACTOR: de minister

(7) HANDELINGEN

De Commissie brengt inzake de ontwerpen van AMVB's, de ontwerpen van ministeriële verordeningen en andere aangelegenheden de bejaardenorden betreffende advies uit binnen een voor elk geval door Onze Minister bepalen termijn. (De Minister draagt zorg voor het openbaar maken van adviezen; Onze Minister stelt de commissie in kennis van zijn van zijn standpunt inzake een uitgebracht advies.)

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
uitvoerend

Bron handelingen; Besluit Centrale Commissie Bejaardenorden, Stb. 1975, 520, art.11.

ACTOR: de minister

(8) HANDELINGEN

Zolang het plan bedoeld in art. 3 (provinciale plannen) door provinciale staten niet onherroepelijk is vastgesteld, kunnen gedeputeerde staten geen verklaringen van geen bezwaar afgeven zonder toestemming van Onze Minister. Onze Minister beslist op het verzoek binnen drie maanden na datum van ontvangst.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit

toetsend

Bron handelingen: Wijzigingswet op bejaardenoorden, Stb. 1972, 344, art. 33.2 (i.w. 31 juli 1974, b.w. Stb. 1984, 562).

(9) HANDELING

De voorzitter, lid van de Centrale Commissie, wordt door Ons, de overige leden worden door Onze Minister benoemd en ontslagen. (Onze Minister wijst ter bijwoning van de Commissievergaderingen ambtenaren aan en hij kan een secretaris toevoegen.)

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Wijzigingswet op bejaardenoorden, Stb. 1972, 344, art. 16a.3 (i.w. 17 sept. 1973; bij wijzigingswet 1984 vernummerd in 16x.3).

ACTOR: de Centrale Commissie voor de Bejaardenoorden

(10) HANDELING

Er is een Centrale Commissie voor de bejaardenoorden. Deze dient Onze Minister desgevraagd of uit eigener beweging van advies in aangelegenheden de bejaardenoorden betreffende. Zij wordt tevens gehoord over de ontwerpen van AMVB's krachtens deze wet en over de ontwerpen van ministeriële verordeningen krachtens deze AMVB's.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
adviserend

Bron handeling: Wijzigingswet op bejaardenoorden, Stb. 1972, 344, art. 16a.1+2 (i.w. 17 sept. 1973; bij wijzigingswet 1984 vernummerd in 16x.1+2).

Interimwet op de bejaardenoorden, Stb. 1983, 687

Instelling begeleidingsgroep voor onderzoek naar andere finan-

ciëring van verzorging in bejaardenoorden, Stcrt. 1976, 220.
(Commissie Gijsbers)

De Commissie Gijsbers werd ingesteld om het onderzoek te begeleiden naar alternatieve vormen van financiering van de bejaardenoorden.

ACTOR: de minister

(11) HANDELING

De kosten van de werkzaamheden van de groep en het secretariaat etc. worden, naar regels door de Minister te stellen, door het Rijk gedragen.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Instelling begeleidingsgroep voor onderzoek naar andere financiering van verzorging in bejaardenoorden, stcrt. 1976, 220: art. 6.

ACTOR: Commissie Gijsbers

(12) HANDELINGEN

De Algemene Begeleidingsgroep heeft tot taak: a. het voeren van beraad over de uitgangspunten voor en de doelstelling van onderzoek naar andere vormen van bekostiging van de verzorging in de bejaardenoorden; b. het formuleren van een taakopdracht voor het onder a. bedoelde onderzoek, op de grondslag van de bij deze beschikking behorende schets; c. het begeleiden van het onderzoek in de ruimste zin; d. het waarderen van de resultaten van het onderzoek; e. het uitbrengen van advies aan de Minister van CRM over het uit het onderzoek opgekomen en door de groep gewaardeerde voorstellen voor financieringsalternatieven; f. het adviseren van de Minister gedurende de verdere menings- en besluitvorming aangaande de voorstellen bedoeld in het voorgaande lid.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
onderzoekend/adviserend

Bron handelingen: Instelling begeleidingsgroep voor onderzoek naar andere financiering van verzorging in bejaardenoorden, Stcrt. 1976, 220, art. 2.

Interimwet op de Bejaardenoorden, Stb. 1983, 687

ACTOR: de minister

(13) HANDELING

Onze Minister keurt in overleg met het betrokken college van gedeputeerde staten de begroting van een bejaardenoord goed en stelt de prijs vast welke de houder in rekening mag brengen aan de daarin wonende bejaarden voor de hun geboden huisvesting.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
toetsend

Bron handeling: Interimwet WBO van 1984 (Stb. 1983, 687), art. 21a.1. (b.w. 1.1.1985)

ACTOR: de minister

(14) HANDELING

Onze Minister stelt in overeenstemming met Onze Minister van Economische Zaken regelen t.a.v. het bepaalde in het eerste lid.

Produkt: Prijsregelen Bejaardenoorden I & II, Stcrt. 1984, 29 en 1984, 75.

TYPERING

fase
beleidsvaststelling
niveau
algemeen geldend
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Interimwet WBO van 1984 (Stb. 1983, 687), art. 21a.2. (b.w. 1.1.1985)

ACTOR: de minister

(15) HANDELINGEN

In het kader van de Prijsregelen Bejaardenoorden 1984 I kan de Minister het percentage wijzigen van de verhoging van de prijzen/geeft toestemming betreffende het opstarten van nieuwe activiteiten/toestemming uitbouw in de personeelskosten/kan maximum stellen aan de totale vergoeding wegens onregelmatige diensten/beoordeling kosten vervanging afwezigheid exploitant/toestemming aankoop onroerend goed/overleg met minister + beoordeling onderhoud gebouwen/schenken en legaten overleg met Minister voor andere bestemming.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handelingen: Prijsregelen Bejaardenoorden 1984 I, Stcrt. 1984, 29.

ACTOR: de minister

(16) HANDELINGEN

In het kader van de Prijsregelen Bejaardenoorden 1984 II kan de Minister percentage wijzigen van de prijsverhoging/vast te stellen korting/beoordeling of iets normale kosten zijn/de Minister keurt de begrotingen van bejaardenoorden goed/beoordeling en toestemming personeelsformatie-aangelegenheden/toestemming aankoop onroerend goed/toestemming aankoop van installaties c.q. inventaris/goedkeuring onderhoudskosten/andere bestemming legaten en schenkingen in overleg minister/ramen van onderbezetting toestemming door minister/overschotten kunnen door de minister worden bestemd/de minister kan vormvoorschriften geven t.a.v. zowel balans als exploitatierekening.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handelingen: Prijsregelen Bejaardenoorden 1984, Stcrt. 1984, 29.

ACTOR: de minister

(17) HANDELINGEN

1. Onze Minister deelt gedeputeerde staten het bedrag mede dat beschikbaar is voor de exploitatiegevolgen van bouw, verbouw of uitbreiding van bejaardenoorden in hun provincie. Gedeputeerde staten kunnen voor zover zij genoemd bedrag niet overschrijven, ontheffing verlenen van het eerste en het tweede lid bepaalde, en doen Onze Minister daarvan terstond mededeling;
2. Onze Minister vergoedt aan de gemeenten tien procent van de kosten van bijstand verleend ter zake van de na 1 januari 1984 gemaakte kosten van huisvesting en verzorging van de bewoners van bejaardenoorden voor zover deze ingevolge art. 10a.2 van de Algemene Bijstandswet zijn toegelaten;
3. Onze Minister bepaalt volgens welk model de gemeenten het in het eerste lid bedoelde bedrag declareren.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handelingen: Interimwet WBO van 1984 (Stb. 1983, 687), 1. art. II (b.w. 1.1.1985); 2. art. III (b.w. 1.1.1985); 3. art. III (b.w. 1.1.1985).

De wijzigingen van de Wet op de bejaardenoorden van 1985 t/m 1989.

De wijzigingswetten zijn in de volgende hoofdstukken onderverdeeld:

- 1. Algemene Bepalingen;
- 2. Provinciale plannen voor bejaardenoorden;
- 3. De verklaring van geen bezwaar;
- 4. De opnemings- en afsluitingskosten van een bejaardenoord;
- 5. Maatregelen ten aanzien van bejaardenoorden;
- 6. Commissie voor de bejaardenoorden;
- 7. Uitvoering en nadere regeling door de gemeente;
- 7a. Bejaardenoorden met een bijzondere functie;
- 8. Statistiek en verslag;
- 9. Strafbepalingen;
- 10. Overgangs- en slotbepalingen.

ACTOR: de minister

(18) HANDELINGEN

1. Bij AMVB wordt bepaald welke artikelen van deze Wet van overeenkomstige toepassing zijn op daarin aan te geven voorzieningen of vormen van dienstverlening die specifiek voor bejaarden bestemd zijn;
2. Bij AMVB kunnen regelen worden gesteld omtrent de bijdragen in de kosten die bejaarden verschuldigd zijn voor de in het eerste lid bedoelde voorzieningen of vormen van dienstverlening waarvan zij gebruik maken;
3. Bij of krachtens AMVB kunnen regelen worden gesteld omtrent de wijze waarop bij de totstandkoming van het advies, bedoeld in artikel 6j rekening wordt gehouden met procedures tot indicatiestelling en indicatienormen van andere specifieke zo mede voor bejaarden bestemde voorzieningen, en worden nadere regelen gesteld m.b.t. de opnemng van bejaarden in bejaardenoorden;
4. Bij AMVB kunnen regelen worden gesteld t.a.v. de personeelsformatie, de functies en opleidingen, welke nodig zijn voor een goede verzorging van de bewoners van bejaardenoorden;
5. Bij AMVB kunnen regelen worden gesteld omtrent de wijze, waarop voor de periode na 1989 de hoogte van de uitkering wordt vastgesteld in afwijking van het bepaalde in het tweede en vierde lid;
6. Ten aanzien van de provincie Flevoland kunnen bij AMVB regelen worden gesteld, die afwijken van het bepaalde in de voorgaande leden;
7. Bij AMVB kunnen regelen worden gesteld die bij de vaststelling van de kosten van exploitatie in acht moeten worden genomen, voorzover deze betrekking hebben op de wijze waarop en de mate waarin de salarissen en de overige arbeidsvoorwaarden van het personeel, werkzaam in de bejaardenoorden;
8. Bij of krachtens AMVB worden regelen gesteld omtrent hetgeen onder de in dit artikel bedoelde begrippen kosten van verblijf, inkomen en vermogen wordt verstaan etc. (die de bewoner van een bejaardenoord verschuldigd is);
9. Indien een gebied niet gemeentelijk of provinciaal is ingedeeld, regelen Wij bij AMVB, op voordracht van Onze Minister in overeenstemming met Onze Minister van Binnenlandse Zaken, wie de gemeentelijke respectievelijk provinciale bevoegdheden ingevolge deze wet uitoefent;
10. Bij of krachtens AMVB worden regelen gesteld m.b.t. de hoogte van de in het derde en vierde lid bedoelde uitkeringen, en de verantwoording inzake de bestemming door de provincies.

Produkten: 1.en 2. Reikwijdtebesluit WBO, Stb. 1984, 678. (b.w. Stb. 1987, 73); 3. Besluit indicatie-advisering bejaardenoorden en verpleeginrichtingen, Stb. 1988, 456. (De Commissie, ingesteld door B & W, die dit Besluit uitvoert, stelt eenmaal per kwartaal Onze Minister, GS en B & W op de hoogte van de inhoud van de door haar uitgebrachte adviezen

etc.). In tegenstelling tot de wijziging van de WBO in 1972 mag een bejaardenoord bij een negatief advies de bejaarde niet opnemen; 4. Bij de parlementaire behandeling kwam wel naar voren dat gezien de autonomie van de provincies en grote gemeenten t.a.v. de kwaliteit van de geboden huisvesting en verzorging in bejaardenoorden het in de lijn der verwachting lag dat deze AMVB niet dan zonder dringende aanleiding tot stand zou komen. Er is geen AMVB gemaakt; 6. Besluit specifieke uitkeringen aan de provincie Flevoland, Stb.1986, 710;

7. In 1985 kwam het Besluit aanwijzing van gepremieerde en gesubsidieerde instellingen (Stcrt. 1985, 253) (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid) tot stand op grond van de Wet op de arbeidsvoorwaardenontwikkeling gepremieerde en gesubsidieerde sector (WAGGS). Het personeel van de bejaardenoorden is daarbij komen te vallen onder de werking van de WAGGS. Er is derhalve geen aparte AMVB tot stand gekomen; 8. Bijdragebesluit bewoners van bejaardenoorden, Stb. 1984, 677; 9. Besluit van 14 febr.1986, Stb.87 houdende bepalingen als bedoeld in art. 33c van de WBO, inzake uitoefening van de gemeentelijke respectievelijk provinciale bevoegdheden over 1985 t.a.v. het openbaar lichaam etc.; 10. Besluit aanvullende uitkeringen WBO, Stb. 1990, 86.

TYPERING

fase
beleidsvoorbereiding
niveau
algemeen geldend
activiteit
kaderstellend

Bron handelingen:

Wijzigingswet op de bejaardenoorden Stb.1984, 562: 1. art. 2b.1 (b.w. Stb. 1987, 73); 2. art. 2b.2 (b.w. Stb. 1987, 73); 3. art. 6l; 4. art. 8; 5. art. 16a.5 (b.w. Stb. 1989, 537); 6. art. 16a.6 (b.w. Stb. 1989, 537); 7. art. 16d.1 (b.w. Stb. 1989, 537); 8. art. 16f.3; 9. art. 33c. Wijzigingswet op de bejaardenoorden, Stb. 1989, 537: 10. art. 16a bis.5.

ACTOR: de minister

(19) HANDELING

Onze Minister verhoogt in enig jaar de uitkering, berekend overeenkomstig het eerste en het derde lid, met een evenredig deel van de in dat jaar aan het rijksbegrotingsartikel "Wet op de bejaardenoorden" toegevoegde financiële middelen, indien dat noodzakelijk is om te voorkomen dat de provincie Flevoland in dat jaar in een nadeliger financiële positie komt te verkeren dan de overige provincies.

TYPERING
fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Besluit specifieke uitkeringen aan de provincie Flevoland (Stb.1986, 710), wijziging Stb.1989, 421, art. 2.4 (b.w. 1 januari 1991).

ACTOR: de minister

(20) HANDELING

Onze Minister kan jaarlijks de in het eerste en tweede lid genoemde bedragen wijzigen (die een bejaarde moet betalen voor tijdelijke huisvesting). De houder van een bejaardenoord verstrekt (...) Onze Minister, halfjaarlijks (...) een opgave van a: het aantal verzorgden; b: het totaal aantal dagen; c: het totaal van geïnde en nog te innen bedragen.

TYPERING
fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Reikwijdtebesluit WBO, Stb. 1984, 678 (b.w. Welzijnswet Stb. 1987, 73); art. 17.3+5.

ACTOR: de minister

(21) HANDELING

1. (...) zenden burgemeesters en wethouders een formulier ter vaststelling van de bijdrage, overeenkomstig een bij ministeriële regeling vastgesteld model;
2. Burgemeester en wethouders verschaffen het overzicht, bedoeld in het eerste lid op een door Onze Minister vast te stellen formulier dan wel op een andere door Onze Minister goedgekeurde wijze;
3. De bijdragen (wat op het inkomen van een bejaarde in mindering wordt gebracht/wat onder vermogen wordt verstaan/inkomen van een kloosterbejaarde) genoemd in de artikelen 10.2 etc. kunnen door Onze Minister in overeenstemming met (Min.SZW/Min.EZ) worden gewijzigd.

TYPERING
fase

beleidsvaststelling
niveau
algemeen geldend
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Bijdragebesluit bewoners van bejaardenoorden, Stb. 1984, 677; wijziging Stb. 1989, 473: 1. art. 5.2; 2. art. 16.2; 3. art. 19.

ACTOR: de minister

(22) HANDELINGEN

1. Onze Minister kan verklaren, dat bepalingen van deze wet geheel of gedeeltelijk niet van toepassing zijn op een door hem aangewezen bejaardenoord of een gedeelte daarvan;
2. Onze Minister kan bepalen dat artikelen van deze wet van overeenkomstige toepassing zijn op een of meer door hem aan te geven voorzieningen of vormen van dienstverlening en die bij wijze van een door Onze Minister tevoren goedgekeurd experiment worden verleend. Onze Minister kan bij de toepassing van het derde lid voorschrijven, dat bejaarden die gebruik maken van de in het derde lid bedoelde voorzieningen of vormen van dienstverlening bijdragen in de kosten daarvan;
3. Onze Minister kan aan provinciale staten een aanwijzing geven omtrent de inhoud van het plan, indien zij bij de vaststelling dan wel een herziening daarvan naar zijn oordeel onvoldoende rekening hebben gehouden met de in het eerste lid bedoelde meerjarenraming dan wel de verdeling van die gelden over de provincies;
4. Het is verboden zonder of in strijd met een schriftelijke verklaring van geen bezwaar, afgegeven door Onze Minister op schriftelijk verzoek van de tegenwoordige respectievelijk toekomstige houder van een bejaardenoord "met bijzondere functie": a. een bejaardenoord "met bijzondere functie" te bouwen; b. een bejaardenoord "met bijzondere functie" te exploiteren. Onze Minister kan de begrippen bouw en exploitatie nader omschrijven. Onze Minister heeft vier weigeringsgronden om een verklaring van geen bezwaar te weigeren. Binnen een termijn van zes maanden moet het besluit aan de aanvrager worden meegedeeld;
5. Onze Minister bepaalt dat een bejaardenoord "met bijzondere functie" moet worden gesloten of dat de capaciteit van een bejaardenoord "met bijzondere functie" moet worden verlaagd, indien dit noodzakelijk is ter uitvoering van het plan;
6. Onze Minister verstrekt jaarlijks aan iedere provincie een uitkering als bijdrage in de vergoeding van de kosten van exploitatie en gehele of gedeeltelijke sluiting van de bejaardenoorden dan wel verlaging van de capaciteit en van kosten van de ingevolge art. 2b, eerste lid en artikel 2c, aangewezen vormen van dienstverlening;
7. Onze Minister kan, gedeputeerde staten gehoord, verklaren

dat een bejaardenoord een bijzondere functie heeft;

8. Onze Minister verleent aan de houder van een bejaardenoord "met bijzondere functie", aan wie een verklaring van geen bezwaar is afgegeven, nadat door hem jaarlijks de begroting van dat bejaardenoord is goedgekeurd een subsidie etc. Onze Minister verleent voorts een bijdrage in de kosten (...) bedoelde vormen van dienstverlening etc;

9. Onze Minister kan verklaren dat een persoon die nog niet de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt en van wie in verband met zijn bijzondere omstandigheden aangenomen moet worden dat hij is aangewezen op huisvesting en verzorging in een bejaardenoord "met bijzondere functie", op zijn verzoek voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde met een bejaarde wordt gelijkgesteld. De Minister wint hierover advies in van de commissie bedoeld in artikel 6j;

10. Onze Minister kan bepalen dat een bejaardenoord "met bijzondere functie" samenwerkt met andere door Onze Minister aangewezen instellingen welke geheel of gedeeltelijk voor bejaarden werkzaam zijn;

11. Onze Minister kan, B & W gehoord, t.a.v. een bejaardenoord "met bijzondere functie" aanwijzingen geven ter uitvoering van hetgeen bij of krachtens art. 7 en 8 bepaald is (...);

12. Onze Minister verstrekt, in de gevallen bedoeld in het derde en vierde lid, aan een provincie een uitkering als aanvulling op de uitkering, bedoeld in art. 16a.1;

13. Onze Minister kan in bijzondere gevallen besluiten dat een overschot van een hoger percentage dan in het tweede lid bepaald, niet wordt teruggevorderd;

14. Onze Minister kan, na overleg met de besturen van de betrokken gemeente en provincie, aan een bejaardenoord onder door hem te stellen voorwaarden subsidie verstrekken ten behoeve van vernieuwingsprojecten en het bevorderen van samenwerking, op het gebied van dienstverlening aan bejaarden, met een andere instelling of instellingen.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handelingen: Wijzigingswet op de bejaardenoorden, Stb. 1984, 562: 1. art. 2.1; 2. art. 2b.3 & art.2b.4 (b.w. Stb.1987, 73); 3. art. 6.3; 4. art. 6d t/m 6f; 5. art. 12a; 6. art. 16a.1; 7. art. 24a.17; 8. art. 24b.1; Wijzigingswet op de bejaardenoorden, Stb. 1989, 537: 9. art. 1a.1 10. art. 2f; 11. art. 9.1 12. art. 16a.bis; 13. art. 16b.4; 14. art. 2b.5

Opmerkingen: 6. Het provinciaal bestuur heeft een verantwoordingsplicht en moet de Minister een afrekening van het voorafgaande kalenderjaar toesturen; 7. In het Besluit

houdende aanwijzing van de bejaardenoorden met een bijzondere functie, Stcrt. 1985, 14 zijn de bejaardenoorden opgesomd; 9. art. 1a.1 wordt bij de opname in reguliere bejaardenoorden door gedeputeerde staten uitgevoerd; 14. Dit is het zogenaamde "experimenteer" artikel.

Zoals uit het artikel blijkt komt de directe subsidierelatie tussen de minister en een bejaardenoord alleen tot stand na nauw overleg met de desbetreffende gemeente en provincie.

ACTOR: de minister

(23) HANDELING

Onze Minister verleent aan de houder van een bejaardenoord "met bijzondere functie", aan wie een verklaring van geen bezwaar is afgegeven, nadat door hem jaarlijks de begroting van dat bejaardenoord is goedgekeurd een subsidie etc.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
toetsend

Bron handeling: Wijzigingswet op de bejaardenoorden, Stb. 1984, 562, art. 24b.1.

ACTOR: de minister

(24) HANDELINGEN

1. Onze Minister stelt een verordening vast t.a.v. van de bejaardenoorden "met bijzondere functie". Deze verordening heeft betrekking op democratisering, kwaliteitseisen, privacy etc.;
2. Onze Minister kan gedeputeerden staten uitnodigen tot het geven van aanwijzingen als bedoeld in het eerste lid van art. 9 over te gaan. In naar zijn oordeel spoedeisende omstandigheden is hij bevoegd zelf tot het geven van zodanige aanwijzingen over te gaan;
3. De in het eerste lid (art.16a.1) bedoelde uitkering bedraagt per jaar per provincie etc., vermeerderd onderscheidenlijk verminderd met een door Onze Minister vast te stellen rekenfaktor (...);
4. Onze Minister kan regelen stellen m.b.t. de wijze van berekening van de in het eerste lid (art.16a.1) bedoelde uitkering, indien t.g.v. het instellen, het samenvoegen dan wel het wijzigen van de grenzen van provincies etc;
5. Onze Minister kan regels stellen m.b.t. de wijze van berekening van de in het eerste lid (art.16a.1) bedoelde uitke-

ring, indien t.g.v. de toepassing van art. 24a.1 een wijziging optreedt (...);

6. Voor de uitvoering van het in het eerste lid bepaalde (art.24b.1: nml. subsidiëring bejaardenoorden met een bijzondere functie) stelt Onze Minister nadere regels;

7. Onze Minister stelt jaarlijks het bedrag vast waarover de bewoner van een bejaardenoord dient te beschikken voor persoonlijke uitgaven (...).

Produkten: 1. Kwaliteitsregeling voor bejaardenoorden met een bijzondere functie, Stcrt. 1986, 48; (de houder van een bejaardenoord wordt hierin verplicht de Minister kennis te geven van naam, adres en vestigingsplaats; van de beëindiging van exploitatie.) 6. Subsidieregeling exploitatiekosten bejaardenoorden met een bijzondere functie, Stcrt. 1986, 77; 7. het eerste Ministeriële Besluit met de vaststelling werd in 1985, Stcrt. 36 gepubliceerd; daarna was er een halfjaarlijkse aanpassing.

TYPERING

fase

beleidsvaststelling

niveau

algemeen geldend

activiteit

uitvoerend

Bron handelingen: Wijzigingswet op de bejaardenoorden, Stb. 1984, 562: 1. art. 7; 2. art. 9; 3. art. 16a.2 (b.w. Stb. 1989, 537); 4. art. 16a.8; 5. art. 16.11; 6. art. 24b.2; 7. art. 16h (b.w. Stb. 1989, 537).

ACTOR: de minister

(25) HANDELING

De Minister kan, op verzoek of eigener beweging, ontheffing verlenen van één of meer bepalingen van de hoofdstukken 7, 10-12.

TYPERING

fase

uitvoering

niveau

beschikkend

activiteit

uitvoerend

Bron handeling: Kwaliteitsregeling voor bejaardenoorden met een bijzondere functie, Stcrt. 1986, 48, art. 74.

ACTOR: de minister

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

(26) HANDELING

Onze Minister voert de subsidieregeling exploitatiekosten bejaardenoorden met een bijzondere functie uit, waarbij de Minister uitzonderingen van de bekostigingsgrondslag kan vaststellen, een voorschot kan verlenen etc. Degene die subsidie krijgt stuurt een jaarrekening en verslag van werkzaamheden in.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Subsidieregeling exploitatiekosten bejaardenoorden met een bijzondere functie, Stcrt. 1986, 77; art. 1-24.

ACTOR: de minister

(27) HANDELING

Voor de bejaardenoorden "met bijzondere functie" is er een plan. (...). Het plan heeft betrekking op een periode van vier jaren, terwijl de eerste dag steeds gesteld wordt op 1 januari van het tweede jaar na het jaar, waarin provinciale staten zijn gekozen. In het plan dat door Onze Minister wordt vastgesteld, wordt rekening gehouden met de daarop betrekking hebbende meerjarenraming behorende bij de rijksbegroting (...). Binnen een maand kan iedere belanghebbende tegen het ontwerp schriftelijk bezwaar maken bij Onze Minister.

TYPERING

fase
beleidsvaststelling
niveau
planvormend
activiteit
kaderstellend

Bron handeling: Wijzigingswet, Stb. 1984, 562, art. 24a.2.

ACTOR: de minister

(28) HANDELING

Onze Minister stelt voor de jaren 1989 t/m 1992 jaarlijks een bedrag beschikbaar t.b.v. de aanvullende uitkering als bedoeld in art.16a bis.3 van de Wet.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Besluit aanvullende uitkeringen WBO, Stb.
1990, 86, art. 2.1.

ACTOR: de minister

(29) HANDELINGEN

Indien niet wordt voldaan aan de verordening, bedoeld in art. 7. de AMVB als bedoeld in art. 8 of een aanwijzing als bedoeld in art. 9, kan Onze Minister, B & W gehoord, verbieden de inrichting als bejaardenoord "met bijzondere functie" te gebruiken.

TYPERING
fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
toetsend

Bron handelingen: Wijzigingswet op de bejaardenoorden, Stb.
1989, 537, art. 12.

ACTOR: de minister

(30) HANDELING

Onze Minister belast een of meer ambtenaren met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet (bejaardenhuizen met "bijzondere functie").

TYPERING
fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
toezichthoudend

Bron handeling: Wijzigingswet op de bejaardenoorden, Stb.
1989, 537, art. 13.

Opmerkingen: Daarvoor (dus vanaf de invoering van deze categorie tehuizen) was de inspectie van bejaardenoorden "met een bijzondere functie" opgedragen aan de provincies en de

aangewezen gemeenten die jaarlijks verslag daarvan deden aan Onze Minister.

2.4 De overige regelgeving betreffende de bejaardenoorden

Tijdelijke rijksgroepsregeling bejaarden in bejaardenoorden, Stb. 1970, 14

In 1 januari trad de op de Bijstandswet steunende Rijksgroepsregeling bejaarden in bejaardenoorden in werking. Deze regeling betrof het zak- en kleedgeld en een regeling betreffende het vrijlaten van het eigen vermogen. De regeling werd ingetrokken toen in 1974 het algemene Besluit landelijke normering in werking trad.

ACTOR: de minister

(31) HANDELINGEN

1. Onze Ministers (de Minister van CRM en de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid) kunnen nadere regelen stellen ter bepaling van hetgeen voor de toepassing van het eerste lid onder middelen wordt verstaan;
2. Indien het in dit besluit bepaalde nadere regeling behoeft, kan deze geschieden door Onze Ministers.

TYPERING

fase
beleidsvaststelling
niveau
algemeen geldend
activiteit
uitvoerend

Bron handelingen: Tijdelijke Rijksgroepsregeling bejaarden in bejaardenoorden, Stb. 1970, 14: 1. art. 3.3; 2. art. 9.

ACTOR: de minister

(32) HANDELING

Onze Ministers herzien de bedragen genoemd in art. 2 en art. 5.1 met ingang van een door hen te bepalen dag (...).

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend

activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Tijdelijke Rijksgroepsregeling bejaarden in bejaardenoorden, Stb. 1970, 14, art. 4.

Diverse prijsregelen Bejaardenoorden, 1972-1983

ACTOR: de minister

(33) HANDELINGEN

Onze Minister keurt personeelsuitbreiding goed/geeft toestemming voor de verhoging van de tarieven.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handelingen: Diverse Prijsregelen Bejaardenoorden, 1972-1983.

2.5 De overige regelgeving betreffende het bejaardenbeleid

Regelgeving betreffende de dienstencentra en het gecombineerd bejaardenwerk

In de jaren vijftig was er steeds meer sprake van georganiseerde vrije-tijdsbesteding van bejaarden in de vorm van sociëteiten en clubs. De overheid steunde deze activiteiten nog niet financieel. Bij het Ministerie van Maatschappelijk Werk was men wel bezig met het vormen van een beleid van bejaarden die zelfstandig woonden, maar men achtte het maken van een wettelijke regeling inzake bejaardentehuizen belangrijker.

Begin jaren zestig werd aan de Minister een nota met daarbij gevoegd een concept-subsidieregeling dienstencentra voor bejaarden aangeboden.

Deze concept-regeling noemde vier functies van het dienstencentrum: hulp- en dienstverlening aan bejaarden, advies en voorlichting, bevordering van contact tussen bejaarden onderling en tussen hen en de samenleving, het organiseren van recreatieve en creatieve activiteiten. Dit alles zou in de vorm van "rijksbijdragen in het gemeentesubsidie t.b.v. de dienstencentra". Men vreesde echter dat het teveel zou gaan kosten en stelde voor om een aantal projecten bij wijze van experiment te subsidiëren. Het Ministerie van Maatschappelijk Werk gebruikte de "concept-subsidieregeling dienstencentra voor bejaarden" als "voorlopige subsidie-richtlijnen". In de begroting van 1962 werd een bedrag van f 30.000,- opgenomen om enkele experimenten mogelijk te maken. In 1964 werd er een Commissie ingesteld "die tot doel heeft de werkzaamheden van de dienstencentra voor bejaarden, welke voor een rijksbijdrage in aanmerking zijn gebracht, te begeleiden en te evalueren". In het interim-rapport van de Commissie, die werd vernoemd naar haar voorzitter Mevr. Heroma, meende de Commissie dat de zelfstandigheid van ouderen en hun integratie in de maatschappij diende te worden bevorderd. Het rapport vormde de grondslag voor de Voorlopige Rijksbijdrageregeling dienstencentra voor bejaarden, Stcrt. 1967, nr. 199. Naast dienstencentra voor bejaarden werden vanaf 1969 bij analogie op voet van de rijksbijdrageregeling ook rijksbijdragen verstrekt voor projecten gecoördineerd bejaardenwerk, wat vaak projecten niet verbonden aan dienstencentra waren.

De oprichters van een dienstencentrum, of van de projecten gecoördineerd bejaardenwerk, moesten hun subsidie aanvragen bij de gemeente. De gemeente zond de aanvraag met haar advies door naar het rijk. Als de gemeente subsidie zou verlenen, verstrekke het rijk de principe-toezegging van een rijksbijdrage aan de gemeente.

In de Nota Bejaardenbeleid uit 1975 was het doel van het ouderenwerk: de bevordering van de emancipatie en maatschappelijke integratie van ouderen door middel van coördinatie van voorzieningen en activiteiten.

Deze opvatting leidde tot nieuwe initiatieven om de Voorlopige Rijksbijdrageregeling een bredere opzet te geven.

Al in april 1977 werd er een ontwerp-rijksbijdrageregeling gecoördineerd bejaardenwerk gepubliceerd. Met veel hangen en wurgen werd dit ontwerp geruime tijd, in 1980, omgezet in de Tijdelijke rijksbijdrageregeling gecoördineerd bejaardenwerk. Uit de aanbiedingsbrief van staatssecretaris blijkt dat de regeling slechts een wijziging is van de regeling uit 1967. Het dienstencentrum kreeg in deze nieuwe regeling minder de aandacht. Artikel 1c van de Tijdelijke rijksbijdrageregeling meldt de doelstelling van het gecoördineerd bejaardenwerk (...): "met inspraak van de bejaarden de zelfstandigheid en de maatschappelijke integratie van de bejaarden te bevorderen."

1. het coördineren van de uitvoering van de voor bejaarden bestemde voorzieningen en activiteiten van in de gemeente werkzaam zijnde organisaties en instanties;
2. aandacht te vragen bij de samenleving voor de positie van de bejaarden en haar te betrekken bij het wegnemen van belemmeringen en achterstanden t.a.v. het welzijn van de bejaarden;
3. te signaleren welke voorzieningen en activiteiten er voor de bejaarden ontbreken dan wel achterblijven;
4. het organiseren van sociale, sociaal-culturele, recreatieve, vormende en voorlichtende activiteiten voor bejaarden.

In 1984 werd een motie aangenomen waarin werd voorgesteld het gecoördineerd ouderenwerk tijdelijk onder de reikwijdte van de Wet op de Bejaardenoorden te brengen, omdat het definitieve wettelijke kader nog steeds ontbrak.

In de wijziging van de Wet op de bejaardenoorden werd het Reikwijdtebesluit vastgesteld. De subsidiëring van het gecoördineerd ouderenwerk kwam nu ten laste van de provincies. Zodra de Welzijnswet in werking zou treden, zou het gecoördineerd ouderenwerk onder de vigeur van deze wet vallen. Met ingang van 1 januari 1987 trad het Reikwijdtebesluit buiten werking. In de Welzijnswet werd de verantwoordelijkheid voor het gecoördineerd ouderenbeleid weer teruggebracht naar de gemeenten.

Besluit instelling Begeleidingscommissie Dienstencentra voor Bejaarden, Stcrt. 1964, 207. (Commissie Heroma)

ACTOR: Begeleidingscommissie Dienstencentra voor Bejaarden

(34) HANDELINGEN

De Commissie heeft tot taak: a. het uitvoerende werk van de plaatselijke dienstencentra te volgen en zich te beraden over de organisatorische opzet van hun werkzaamheden; b. zich te beraden over de toegepaste werkwijzen, daarbij lettend op de

mogelijkheden van samenwerking, de inschakeling van vrijwilligers en de zelfwerkzaamheid van bejaarden; c. het evalueren van ervaringen en resultaten bij het werk verkregen; d. het vastleggen van de ontwikkeling van de werkzaamheden van de dienstencentra in rapporten en het verlenen van medewerking aan de verspreiding daarvan; e. het bestuderen van vraagstukken welke direct of indirect met het werk van de dienstencentra verband houden, eventueel door het instellen van sub-commissies ad hoc.

TYPERING
fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
onderzoekend

Bron handelingen: Besluit Instelling Begeleidingscommissie Dienstencentra voor Bejaarden, stcrt. 1964, 207.

Voorlopige Rijksbijdrageregeling Dienstencentra Bejaarden, Stcrt. 1967, 199, gewijzigd in Tijdelijke Rijksbijdrageregeling Gecoördineerd Bejaardenwerk, Stcrt. 1980, 91 (b.w. Stcrt. 1985, 5).

ACTOR: de minister

(35) HANDELING

1. Aan de gemeente kan een Rijksbijdrage worden verleend in de door het bestuur van de gemeente verleende subsidie t.b.v. een instelling (dienstencentrum) welke voldoet aan het (in Hoofdstuk II) van deze regeling bepaalde. (De Minister voert de Rijksbijdrageregeling uit.);
2. De aanvraag wordt gesteld op het door de Minister daartoe vastgesteld formulier;
3. De Minister stelt een model vast van de in het eerste lid genoemde staat van gegevens.

TYPERING
fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Voorlopige Rijksbijdrageregeling dienstencentra bejaarden, Stcrt. 1967, 199: 1. art. 2.1; 2. art. 21.2; 3. art. 26.2;

ACTOR: de minister

(36) HANDELINGEN

1. Bij de toepassing van de art. 9 en 10 kan een Rijksbijdrage worden verleend in de verstrekte subsidie betrekking hebbend op de navolgende kosten: medewerkers, wier aanstelling de Minister goedkeuring heeft verleend; salarissen na goedkeuring van de Minister; aanschaffingskosten onroerende en duurzame goederen/verbouwing of groot onderhoud na verkregen goedkeuring van de Minister;

2. Na verkregen goedkeuring van de Minister kan als functionaris worden beschouwd een persoon van wie redelijkerwijze kan worden aangenomen dat hij, gezien opleiding en ervaring, zijn taak naar behoren kan uitvoeren. (...)

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
toetsend

Bron handelingen: Voorlopige Rijksbijdrageregeling dienstencentra bejaarden, Stcrt. 1967, 199: 1. art. 11.1-4; 2. art. 14.1. (b.w. Stcrt. 1980, 91).

ACTOR: de minister

(37) HANDELING

Het bestuur van een instelling verstrekt desgevraagd aan de daartoe door de Minister aan te wijzen ambtenaren alle inlichtingen (...).

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
toezichthoudend

Bron handeling: Voorlopige Rijksbijdrageregeling dienstencentra bejaarden, Stcrt. 1967, 199, art. 18.

ACTOR: de minister

(38) HANDELING

De Rijksbijdrage bedraagt per jaar 80% van de door de gemeente

verstrekke subsidie in de exploitatiekosten van een enkelvoudig of meervoudig project tot ten hoogste het bedrag dat hiervoor door de Minister bij beschikking wordt vastgesteld.
(...)

TYPERING
fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Tijdelijke rijksbijdrageregeling gecoördineerd bejaardenwerk, Stcrt. 1980, 91, art. 8.

Opmerkingen: Vaststelling bedrag bedoeld in art. 8: Stcrt. 1981, nr. 163; 1982, nr. 216; 1984, nr. 82; 1985, nr. 36.

Regelgeving betreffende de woontussenvoorzieningen

Interimbesluit Woontussenvoorzieningen, Stcrt. 1986, 20 (b.w. Welzijnswet, Stb. 1987, 73)

Een bejaarde had drie mogelijkheden om te wonen. Hij kon zelfstandig wonen of in verzorgingstehuis, maar hij kon ook een andere woonvorm kiezen die tussen zelfstandig en geheel verzorgd inzat, namelijk aanleunwoningen bij bejaardenoorden, service-flats of complexen woningen voor ouderen. Deze vormen van wonen werden "Woontussenvoorzieningen" genoemd. Via de huurprijs werden de kosten van woontussenvoorzieningen inclusief de dienstverlening in rekening gebracht en in veel gevallen deels betaald met steun van individuele huursubsidie, Algemene Bijstandswet. In 1985 werden deze mogelijkheden afgesloten en werd het Interim Besluit Woontussenvoorzieningen van kracht. De verhuurders van de woontussenvoorzieningen konden van het Ministerie van WVC subsidie krijgen. Het was de bedoeling de woontussenvoorzieningen onder te brengen bij de Wet op de Bejaardenoorden en de uitvoering te laten geschieden door de provincies en de vier grote steden. Uiteindelijk koos men er voor de woontussenvoorzieningen onder het bereik van de Welzijnswet te brengen. Het Interimbesluit dat op 1 juli 1985 van kracht werd, trok men in bij de inwerkingtreding van de Welzijnswet.

Tegelijkertijd met het Interimbesluit werd het Privacyreglement Registratie Woontussenvoorzieningen gepubliceerd. (Stcrt. 1986, 20), omdat zoals de considerans meldde "het voor de uitvoering van het Interimbesluit Woontussenvoorzieningen gewenst is te beschikken over een geautomatiseerd gegevensbestand."

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

ACTOR: de minister

(39) HANDELINGEN

Aan een verhuurder kan voor de periode van 1 juli 1985 t/m 30 juni 1986 subsidie worden verleend in de kosten van maatschappelijke dienstverlening, voor zover die verhuurder die dienstverlening ten behoeve van bejaarde bewoners verricht of doet verrichten. De Minister deelt zijn beslissing op de aanvraag zo spoedig mogelijk schriftelijk mee aan de verhuurder.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handelingen: Art. 2 & 6.

3. De subsidiëring op basis van de begrotingswet

In de begrotingen van het Ministerie van Maatschappelijk Werk werd het volgende begrotingsartikel opgenomen: "uitgaven in verband met maatschappelijke bemoeiingen ten behoeve van bejaarden".

In de jaren 1953 t/m 1964 kreeg de Nationale federatie voor Bejaardenzorg (een samenwerkingsverband van een groot aantal landelijke instellingen op het terrein van het bejaardenwerk) een jaarlijkse bijdrage.

Voorts werden in de begrotingen de volgende instellingen en activiteiten genoemd waaraan werd bijgedragen: bejaarden-sociëteiten; enige landelijke levensbeschouwelijke toporganen op het terrein van de bejaardenzorg; experimenten op het terrein van de sociale hulpdiensten voor bejaarden, later experimenten ten behoeve van de dienstverlening aan bejaarden - dit in het kader van het zolang mogelijk zelfstandig blijven van ouderen - (in de Memorie van Antwoord werd het dienstencentrum genoemd als voorbeeld van een dergelijk experiment); ondersteunen van wetenschappelijk onderzoek.

In de begrotingen van het Ministerie van CRM werd het begrotingsartikel vernoemd tot "Subsidies in verband met de maatschappelijke bemoeiingen voor bejaarden".

De subsidie aan de Nationale federatie voor Bejaardenzorg werd voortgezet. Voorts werden subsidies gegeven aan dienstencentra (vanaf 1968 in het kader van de Voorlopige Rijksbijdrageregeling dienstencentra, Stcrt. 1967, nr. 199); experimenten op het gebied van de samenwerking en coördinatie tussen instellingen die de zorg voor de bejaarden behartigden; proefnemingen om tot een gelijkvorming opnemingsbeleid te komen; ontwikkelingsprojecten en experimenten open bejaardenwerk (waaronder Meer bewegen voor Ouderen; (vanaf 1975) kosten Pas-65; kosten activiteiten ter bevordering van de integratie van de bejaarde in de samenleving .

In de begrotingen van het Ministerie van WVC bleef het begrotingsartikel gelijk aan dat in de begrotingen van het Ministerie van CRM. Er werden subsidies gegeven aan de landelijke ouderen organisaties, korting Pas 65, landelijk flankerend beleid, ontwikkelingsprojecten waaronder Meer Bewegen voor Ouderen, voorlichting en bevordering deskundigheid. Bovendien werd aan de substitutie-experimenten bijgedragen:

- project Zorghuis Dr. W. Drees te Den Haag;
- project "De Bevelanden";
- project Thuiszorg "Zuid-Oost Groningen";
- project geïntegreerde ouderenzorg Nieuwegein;
- project Totaal Ouderenzorg Venlo;
- project individuele zorgsubsidies Rotterdam.

In 1989 hevelde men de bekostiging van het Nederlands Instituut voor Gerontologie over van het directoraat-generaal

Volksgezondheid naar het directoraat-generaal Welzijn.

NB. De subsidiëring van de vervoerskosten van Pas 65 werden jaarlijks doorberekend aan het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

ACTOR: de minister

(40) HANDELING

Onze Minister verleent subsidies in verband met de maatschappelijke bemoeiingen voor bejaarden.

TYPERING

fase

uitvoering

niveau

beschikkend

activiteit

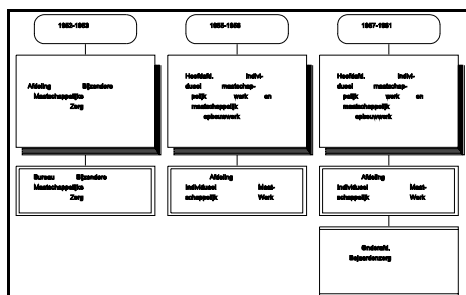
uitvoerend

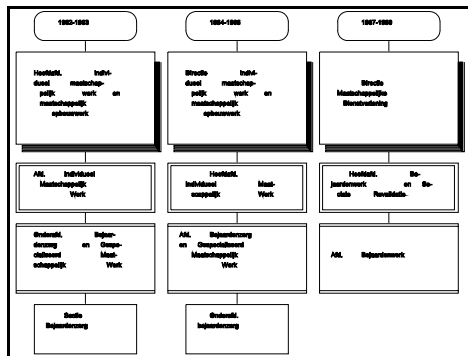
Bron handeling: Begrotingswet, 1953-1990.

4. De rijksoverheidsactoren

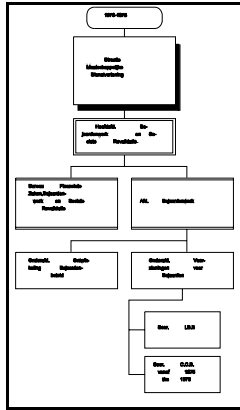
4.1 De organisatie-onderdelen van de Ministeries van MaWe, van CRM en van WVC.

De Minister van WVC en zijn rechtsvoorgangers is politiek verantwoordelijk voor de algemene gang van zaken betreffende het bejaardenbeleid, het zogenaamde macro-beleid. Op het ministerie houden zich, namens de Minister, de volgende organisatieonderdelen met het bejaardenbeleid bezig.

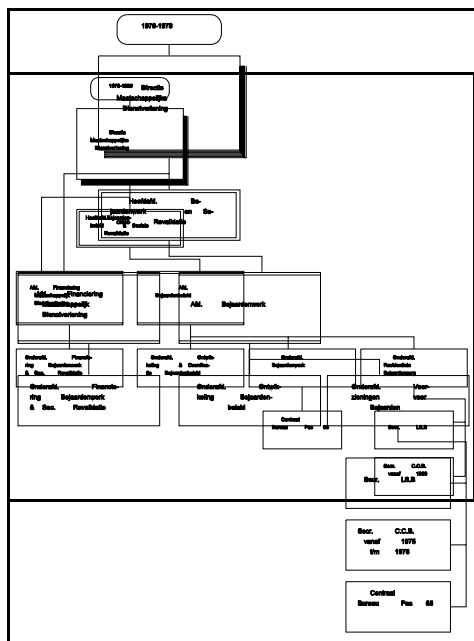

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

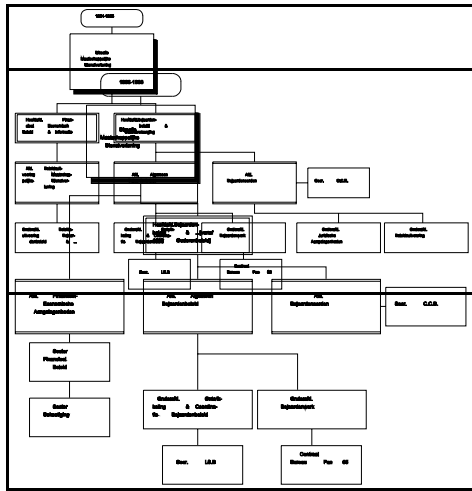

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

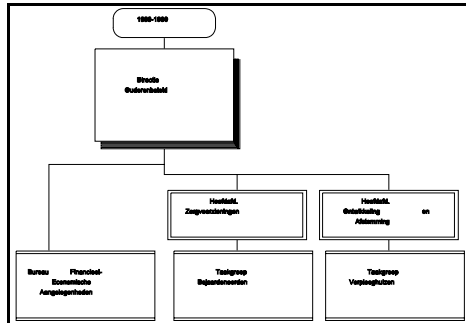

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

4.2 De overige actoren op Rijksoverheidsniveau

Overlegorganen:

1. Interdepartementale Stuurgroep Bejaardenbeleid, 1968-1986;
2. Coördinatiegroep Bejaardenbeleid CRM, 1974-1982;
3. Interdepartementale Stuurgroep Ouderenbeleid, 1987;
4. Voorlopige Raad voor het Ouderenbeleid, 1988;
5. Gestructureerd Overleg Ouderenbeleid, 1988.

Algemene onderzoeksorganen:

1. Planninggroep voor het wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de ouder wordende mens, 1977-1981;
2. Stuurgroep onderzoek op het terrein van de ouder wordende mens, 1982-1987;
3. Stuurgroep Nederlands Stimuleringsprogramma, Ouderenonderzoek, 1988-heden.

Beschikking Instelling Interdepartementale Stuurgroep Bejaardenbeleid, Stcrt. 1968, 203 & Interdepartementale Stuurgroep Ouderenbeleid, Strct. 1987, 87.

Bij beschikking van 10 oktober 1968 (Stcrt. 1968, 203) werd de Intradepartementale Stuurgroep Bejaardenbeleid ingesteld. De Interdepartementale Stuurgroep Bejaardenbeleid uit 1968 bestond uit de voorzitter, tevens lid, en secretaris, benoemd door de Minister van CRM, een vertegenwoordiger van het departement van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, twee vertegenwoordigers van het departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid en een vertegenwoordiger van het departement van CRM.

Sinds 1970 werd het Parlement iedere vijf jaar door een nota geïnformeerd over het bejaardenbeleid. In 1987 werd de instellingsbeschikking van 1968 herzien. De Stuurgroep werd vernoemd tot Interdepartementale Stuurgroep Ouderenbeleid en kreeg een bredere samenstelling. In artikel twee van de instellingsbeschikking (Stcrt. 1987, 87) werd expliciet vermeld dat de Stuurgroep "zorg draagt voor de voorbereiding van de tweejaarlijkse voortgangsrapportage van de regering aan de Tweede Kamer der Staten Generaal over het gevoerde en te voeren ouderenbeleid (...)."

De samenstelling van de Interdepartementale Stuurgroep Ouderenbeleid was als volgt:

Een voorzitter, tevens lid, en een secretaris benoemd door de Minister van WVC; één lid namens de Minister van Onderwijs en Wetenschappen; één lid namens de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, één lid namens de

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid; twee leden namens de Minister van WVC. Naast de leden waren er bovendien twee permanente waarnemers; één waarnemer namens de Minister van Binnenlandse Zaken en één waarnemer namens de Minister van Financiën. Als er onderwerpen aan de orde kwamen betreffende beleidsterreinen van andere dan bovengenoemde ministeries dan mochten op ad hoc basis vertegenwoordigers van die ministeries aan de Stuurgroep deelnemen.

ACTOR: de minister

(41) HANDELING

De voorzitter, de leden namens het Ministerie van CRM en de secretaris worden benoemd door de Minister van CRM. De overige leden worden op voordracht van de betrokken Ministeries eveneens benoemd door de Minister van CRM.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Besluit instelling Interdepartementale Stuurgroep Bejaardenbeleid, Stcrt. 1968, 203 (b.w. Stcrt.1987, 87); art. 2.

ACTOR: de minister

(42) HANDELING

De voorzitter, de leden namens het Ministerie van WVC en de secretaris worden benoemd door de Minister van WVC. De overige leden worden op voordracht van de betrokken Ministeries eveneens benoemd door de Minister van WVC.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoering

Bron handeling: Besluit tot instelling van de Interdepartementale Stuurgroep Ouderenbeleid, Stcrt. 1987, 87; art. 1.2.

ACTOR: Interdepartementale Stuurgroep Bejaardenbeleid; voort-

gezet in de Interdepartementale Stuurgroep Ouderenbeleid

(43) HANDELING

De Stuurgroep heeft tot taak: 1. zich te beraden en van advies te dienen omtrent de wijze, waarop meer samenhang kan worden bevorderd in maatregelen en voorzieningen welke door de betrokken departementen m.b.t. de bejaarden zijn of worden getroffen, alsmede aan te geven welke leemten bestaan en op welke wijze hierin ware te voorzien; 2. zich vooralsnog te richten op maatregelen en voorzieningen, welke tot doel hebben de zelfstandige woonwijze van de bejaarden te handhaven; 3. na te gaan op welke wijze de bejaarden betrokken kunnen blijven bij het dragen van verantwoordelijkheden in de samenleving; 4. het van overheidswege leveren van een bijdrage tot een nationaal beleidsplan t.b.v. de bejaarden, waartoe zo nodig een algemene inventarisatie van de vragen m.b.t. de bejaarden, van de beschikbare informatie, die t.a.v. deze vragen bestaat, en van de maatregelen en voorzieningen, welke ter zake zijn of worden getroffen dan wel getroffen zouden kunnen worden, kan worden samengesteld.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
adviserend/onderzoekend

Bron handeling: Besluit instelling Interdepartementale Stuurgroep Bejaardenbeleid, Stcrt. 1968, 203 (b.w. Stcrt.1987, 87), art. 3.

Opmerkingen: In de begroting van 1969 werd de werkwijze van de Stuurgroep uiteengezet: "de Stuurgroep bezint zich op de eerste prioriteiten en formuleert met betrekking tot deze prioriteiten opdrachten aan sub-groepen, waarin in principe geen leden van de Stuurgroep participeren. Deze sub-groepen kunnen bestaan uit ambtelijke en niet-ambtelijke leden die bemoeienis hebben met de deelterreinen waarop de opdracht betrekking heeft. Dat zullen dus ook veelvuldig ambtenaren zijn uit sectoren die niet rechtstreeks in de Stuurgroep zelf vertegenwoordigd zijn. De verschillende sub-groepen brengen rapport uit aan de Stuurgroep, (...)."

ACTOR: Interdepartementale Stuurgroep Bejaardenbeleid; voortgezet in de Interdepartementale Stuurgroep Ouderenbeleid

(44) HANDELING

De Stuurgroep brengt desgevraagd of uit eigen beweging de bewindslieden en de onder hen ressorterende diensten, raden en commissies die het uitgaan advies uit over etc. De Stuurgroep

overlegt in het bijzonder over maatregelen en voorzieningen, welke tot doel hebben de zelfstandige leefwijze van ouderen te handhaven dan wel te bevorderen.

TYPERING
fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
adviserend

Bron handeling: Besluit tot instelling van de Interdepartementale Stuurgroep Ouderenbeleid, Stcrt. 1987, 87, art.2.

ACTOR: Interdepartementale Stuurgroep Bejaardenbeleid; voortgezet in de Interdepartementale Stuurgroep Ouderenbeleid

(45) HANDELING

1. De Stuurgroep draagt zorg voor de voorbereiding van de tweejaarlijkse voortgangsrapportage van de regering aan de Tweede Kamer over het gevoerde en te voeren ouderenbeleid;
2. De Stuurgroep houdt de Interdepartementale Coördinatiecommissie Welzijnsbeleid (=ambtelijk voorportaal) op de hoogte van haar werkzaamheden en informeert haar over de voortgang en ontwikkelingen op het terrein van het ouderenbeleid. De Stuurgroep kan aan de Interdepartementale Commissie Welzijnsbeleid advies uitbrengen.

TYPERING
fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Besluit tot instelling van de Interdepartementale Stuurgroep Ouderenbeleid, Stcrt. 1987, 87; 1. art.2; 2. art.8.

Beschikking Instelling Coördinatiegroep Bejaardenbeleid Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, Stcrt. 1974, 139.

Bij de behandeling van de Nota Bejaardenbeleid 1970 werd aangedrongen op de instelling van een intradepartementale stuurgroep. In haar antwoord zegde Staatssecretaris Van Veenendaal-Van Meggelen de instelling van zo'n orgaan op termijn toe: (...) dat zo'n intradepartementale stuurgroep bijzonder

belangrijk is, niet alleen als aanvulling op de interdepartementale stuurgroep, maar ook als zelfstandige oplossing voor het eigen bredere maatschappelijk en cultureel welzijnsbeleid aangaande de bejaarden. Tussen de sectoren die aan zo'n stuurgroep moeten deelnemen bestaan al velerlei intensieve contacten. Graag wil ik zo spoedig mogelijk deze bestaande contacten omzetten in een meer formele beraadsvorm. De volgende sectoren zij te noemen: volksontwikkeling, recreatie, vormingswerk, wijkopbouw, stadsvernieuwing, bijstandszaken, onderzoek en planning, uiteraard ook bejaardenwerk, en centrale accommodaties. (...)"

(Tweede Kamer, zitting 1970-1971, nr. 10934, Nota Bejaardenbeleid 1970, p. 2931.)

In 1974 werd de "Coördinatiegroep Bejaardenbeleid Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk" ingesteld.

ACTOR: Coördinatiegroep Bejaardenbeleid Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk

(46) HANDELINGEN

De coördinatiegroep heeft tot taak a. het coördineren van het beleid van de verschillende departementale sectoren, voor wat betreft het aspect "Bejaarden", door middel van een permanent overleg tussen die sectoren, ten einde een samenhangend departementaal bejaardenbeleid in brede zin te bevorderen; b. het desgevraagd dan wel uit eigen beweging rapporteren of voorstellen doen aan de bewindslieden van CRM dan wel aan de van departementale onderdelen over voor hen relevante aangelegenheden op het terrein van het bejaardenbeleid; het informeren van de vertegenwoordigers van het Ministerie van CRM in de ISB over in die stuurgroep te behandelen onderwerpen en het zondig formuleren van standpunten t.b.v. deze vertegenwoordigers. De Coördinatiegroep kan voor onderwerpen die nadere studie vragen werkgroepen instellen.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
coördinerend/adviserend

Bron handelingen: Beschikking Instelling Coördinatiegroep Bejaardenbeleid Cultuur Recreatie en Maatschappelijk Werk, Stcrt. 1974, 139.

Besluit Voorlopige Raad voor het Ouderenbeleid, Stb. 1988, 28

De samenstelling van de Raad: de Raad bestaat uit elf leden

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

waaronder de voorzitter. In artikel 5, lid twee van het Besluit worden de eisen opgenoemd waaraan de leden moeten voldoen. Zij moeten kennis en inzicht hebben in de problematiek van het ouderenbeleid en de daarmee samenhangende maatschappelijke problemen hebben. Op grond van hun werkzaamheden op het terrein van het ouderenbeleid of hun betrokkenheid daarbij dan wel uit andere hoofde wordt een goede inbreng bij de advisering aan de regering verwacht. Bij de benoeming van de leden zou zoveel mogelijk rekening gehouden moeten worden met de verscheidenheid aan geestelijk en maatschappelijke stromingen en er zou een redelijke verhouding tussen het aantal mannelijke en vrouwelijke leden moeten bestaan.

ACTOR: de minister

(47) HANDELING

1. Onze Minister benoemt en ontslaat de voorzitter en de leden van de raad, in overeenstemming met de Raad van Ministers. Onze Minister voegt aan de raad ten behoeve van de uitvoering van zijn taken een secretaris alsmede een bureau toe. Onze Minister benoemt en ontslaat, de raad gehoord, de secretaris van de raad en de medewerkers van het bureau;
2. De kosten van de raad worden, naar regels door Onze Minister te geven, door het Rijk gedragen.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Besluit Voorlopige raad voor het ouderenbeleid, Stb. 1988, 28; 1. art. 5 & art.9; 2. art. 15.

ACTOR: Voorlopige Raad voor het Ouderenbeleid

(48) HANDELING

De raad heeft tot taak de regering desgevraagd of eigener beweging te adviseren in aangelegenheden betreffende het ouderenbeleid. Daarbij schenkt de raad in het bijzonder aandacht aan de samenhang van voorgenomen maatregelen met andere voor ouderen van belang zijnde maatregelen. Op verzoek van de Tweede Kamer adviseert de raad over bij die Kamer aanhangig gemaakte initiatiefvoorstellen van Wet. De Minister die het aangaat vraagt, door tussenkomst van Onze Minister, tijdig het advies van de raad, over voornemens, die in belangrijke mate van betekenis zijn voor het ouderenbeleid. De raad brengt jaarlijks voor 1 april over zijn werkzaamheden in het

voorgaande kalenderjaar aan Onze Minister verslag uit.

TYPERING
fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
adviserend

Bron handeling: Besluit Voorlopige raad voor het
ouderenbeleid, Stb. 1988, 28; art.3 & 4.1.

Regeling Gestructureerd Overleg Ouderenbeleid, (Stcrt. 1988,
231)

Aan het Gestructureerd Overleg Ouderenbeleid nemen behalve de
Minister van WVC landelijke organisaties deel van wie het
werkterrein ligt op het gebied van ouderenvoorzieningen. De
bijeenkomsten, die twee maal per jaar plaatsvinden, worden
voorbereid in een ambtelijk vooroverleg onder voorzitterschap
van de Directeur Ouderenbeleid van het Ministerie van WVC.
In 1991 zal er een evaluatie plaatsvinden van de Regeling.

ACTOR: de minister

(49) HANDELING

Aan het Gestructureerd Overleg Ouderenbeleid neemt Onze Minis-
ter deel. De Minister is voorzitter.

TYPERING
fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Regeling Gestructureerd Overleg Ouderenbeleid,
Stcrt. 1988, 231, art. 1.2 & 3.

ACTOR: Gestructureerd Overleg Ouderenbeleid

(50) HANDELING

Het Gestructureerd Overleg Ouderenbeleid heeft tot doel beraad
over een samenhangend ouderenbeleid d.m.v. a. uitwisseling van
informatie over het bestaande beleid en over beleidsvoorne-
mens; b. het bespreken van standpunten, voorstellen en ideeën
omtrent het gevoerde of te voeren beleid; c. het maken van
afspraken t.a.v. het gevoerde of te voeren beleid.

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Ter voorbereiding kan het Overleg werkgroepen instellen.

TYPERING
fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
onderzoekend

Bron handeling: Regeling Gestructureerd Overleg Ouderenbeleid, Stcrt. 1988, 231, art. 1.3 & 7.

Onderzoeksorganen

Beschikking Instelling Planninggroep voor het wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de Ouder wordende Mens, Stcrt. 1977, 251 & Besluit Stuurgroep Onderzoek op het terrein van de Ouder wordende Mens (SOOM), Stcrt. 1982, 91 & Besluit instelling Stuurgroep Nederlands Stimuleringsprogramma Ouderenonderzoek (NESTOR), Stcrt. 1988, 215.

De overheid kreeg in de eind jaren 70 en begin jaren 80 steeds meer belangstelling voor ouderen. Met de dreigende vergrijzing van de geboortegolf-generatie in het volgende era werden er door de overheid onderzoeken gesubsidieerd. In 1977 werd de Planninggroep voor het wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de ouder wordende mens ingesteld. In de considerans werd als motivatie voor de instelling gegeven:

"dat het ten dienste van het beleid op lange en middellange termijn wenselijk is het wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de ouder wordende mens te bundelen en te programmeren (...)."

De Stuurgroep Onderzoek op het gebied van de Ouder wordende Mens (SOOM) werd in 1982 opgericht om onderzoek te doen. Op 1 november 1987 werd de Stuurgroep opgeheven. In vervolg daarop werd op 3 november 1988, mede namens de minister van Onderwijs en Wetenschappen, de Stuurgroep Nederlands Stimuleringsprogramma Ouderenonderzoek (NESTOR) geïnstalleerd. De Minister van WVC en de Minister van Onderwijs en Wetenschappen reserveerden voor NESTOR geld op hun begroting. Het Ministerie van WVC trad, voor wat betreft de door de ministers toegezegde gelden, op als opdrachtgever voor het onderzoek en bewaakte de financiële kanten van het programma.

Beschikking Instelling Planninggroep voor het Wetenschappelijk Onderzoek op het gebied van de Ouder wordende Mens, Stcrt. 1977, 251.

ACTOR: de minister

(51) HANDELINGEN

De voorzitter en de overige leden worden door de Minister benoemd, geschorst en ontslagen. De benoeming geschiedt na overleg met diverse ministeries en instanties. De Minister draagt zorg voor de personele bijstand voor de Planninggroep. (deze taak wordt totdat de Minister anders beslist uitgevoerd door het Nederlands Instituut voor Gerontologie.) De kosten van de Planninggroep komen voor rekening van Onze Minister.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handelingen: Beschikking Instelling Planninggroep voor het wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de ouder wordende mens, Stcrt. 1977, 251, art. 4.2, art. 7 en art. 10.

ACTOR: de Planninggroep

(52) HANDELINGEN

De Planninggroep heeft tot taak: a. het inventariseren van het huidige onderzoek, het huidige onderzoekspotentieel en de behoeften aan onderzoek bij de gebruikers daarvan, daaronder begrepen de overheid; b. het opstellen van een onderzoekprogramma, waarin de prioriteiten met het oog op de onderzoeksbehoeften en de kosten van het uitvoeren van het programma zijn weergegeven; c. het ontwerpen van een instrumentarium, waarmee in de toekomst de programma's gerealiseerd, geëvalueerd en bijgestuurd kunnen worden. De Planninggroep rapporteert aan de Ministers van CRM en voor het Wetenschapsbeleid. De Planninggroep kan onderdelen van haar taak delegeren aan werkgroepen.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
onderzoekend/coördinerend

Bron handelingen: Beschikking Instelling Planninggroep voor

het wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de ouder wordende mens, Stcrt. 1977, 251, art. 2, art. 3 en art. 6.

Besluit Stuurgroep Onderzoek op het terrein van de Ouder wordende Mens, Stcrt. 1982, 91

ACTOR: de minister

(53) HANDELINGEN

De Minister stelt de Stuurgroep binnen drie maanden in kennis van het standpunt inzake door de Stuurgroep uitgebrachte adviezen.

De Minister (...) brengt de Stuurgroep op de hoogte van voornemens van onderzoek op het terrein van de Stuurgroep.

De Minister stelt een secretariaat beschikbaar. De Minister benoemt en ontslaat, de Stuurgroep gehoord, en na overleg met het NIG (=Nederlands Instituut voor Gerontologie waar het secretariaat van de Stuurgroep wordt ondergebracht), de secretaris van de Stuurgroep. Hij benoemt het hoofd van het secretariaat.

De vergoeding van reis- en verblijfkosten wordt uit 's-Rijkskas verleend/de secretariaatskosten komen ten laste van het Ministerie van CRM/WVC.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handelingen: Besluit Instelling Stuurgroep Onderzoek voor de Ouder wordende Mens, Stcrt. 1982, 91 (b.w. 1.1.1987).

ACTOR: Stuurgroep Onderzoek op het terrein van de Ouder wordende Mens

(54) HANDELING

De Stuurgroep stimuleert onderzoekers/beoordeelt uitgewerkte de uitgewerkte onderzoeksvoorstellen/brengt ten minste een keer per jaar advies uit aan ISB over uit te voeren onderzoek

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
onderzoekend/adviserend

Bron handeling: Besluit Instelling Stuurgroep Onderzoek voor de Ouder wordende Mens, Stcrt. 1982, 91 (b.w. 1.1.1987).

Besluit Instelling Stuurgroep Nederlands Stimuleringsprogramma Ouderenonderzoek (NESTOR), Stcrt. 1988, 215.

ACTOR: de minister

(55) HANDELING

De Minister van WVC wijst een waarnemer in de Stuurgroep aan. De Minister benoemt en ontslaat, de Stuurgroep gehoord, en na overleg met het NIG (=Nederlands Instituut voor Gerontologie waar het secretariaat van de Stuurgroep wordt ondergebracht), de secretaris van de Stuurgroep.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend
activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Besluit instelling Stuurgroep Nederlands Stimuleringsprogramma Ouderenonderzoek (NESTOR), Stcrt. 1988, 215, art.6.3 & 7.2.

ACTOR: de minister

(56) HANDELING

De Stuurgroep stelt zo spoedig mogelijk een meerjarenprogramma vast waarin globaal wordt aangegeven hoe de financiële middelen jaarlijks over de thema's verdeeld worden en stelt dit zonodig jaarlijks bij. Besluitvorming rond dit meerjarenplan wordt binnen drie maanden door de Minister afgerond. De Stuurgroep brengt per thema aan de Minister op basis van een werkplan een advies over de jaarlijkse besteding van de financiële middelen. Na marginale toetsing in het licht van het meerjarenplan zal de minister binnen drie maanden zijn besluit meedelen.

TYPERING

fase
uitvoering
niveau
beschikkend

activiteit
uitvoerend

Bron handeling: Besluit instelling Stuurgroep Nederlands Stimuleringsprogramma Ouderenonderzoek (NESTOR), Stcrt. 1988, 215; art.4.1+2.

ACTOR: Stuurgroep Nederlands Stimuleringsprogramma Ouderenonderzoek (NESTOR)

(57) HANDELING

De Stuurgroep selecteert thema's voor onderzoek etc. De Stuurgroep doet voorstellen aan de ministers inzake te verrichten onderzoek. De Stuurgroep verricht en bevordert activiteiten gericht op de voortzetting van het Ouderenonderzoek na afloop van de stimuleringsperiode etc. De Stuurgroep bevordert de samenhang in onderzoek, opleiding en onderwijs en de verspreiding van de resultaten.

De Stuurgroep brengt jaarlijks aan de ministers verslag uit van de voortgang van zijn werkzaamheden.

TYPERING
fase
uitvoering
niveau
n.v.t.
activiteit
onderzoekend

Bron handeling: Besluit instelling Stuurgroep Nederlands Stimuleringsprogramma Ouderenonderzoek (NESTOR), Stcrt. 1988, 215; art. 3.

ACTOR: Stuurgroep Nederlands Stimuleringsprogramma Ouderenonderzoek (NESTOR)

(58) HANDELING

De Stuurgroep stelt zo spoedig mogelijk een meerjarenprogramma vast waarin globaal wordt aangegeven hoe de financiële middelen jaarlijks over de thema's verdeeld worden en stelt dit zonodig jaarlijks bij. Besluitvorming rond dit meerjarenplan wordt binnen drie maanden door de Minister afgerond. De Stuurgroep brengt per thema aan de minister op basis van een werkplan een advies over de jaarlijkse besteding van de financiële middelen. Na marginale toetsing in het licht van het meerjarenplan zal de minister binnen drie maanden zijn besluit medelen.

TYPERING
fase

uitvoering
niveau
planvormend
activiteit
adviserend

Bron handeling: Besluit instelling Stuurgroep Nederlands Stimuleringsprogramma Ouderenonderzoek (NESTOR), Stcrt. 1988, 215; art.4.1+2.

5. Belangenorganisaties

- Vereniging van Nederlandse Bejaardenoorden.
Opgericht in 1988 door de volgende vier landelijke bejaardentehuizenorganisaties: Algemene Vereniging van Instellingen voor Bejaardenzorg (1964-heden); Katholieke Vereniging van Bejaardentehuizen (1957-heden); Protestantse Vereniging van Instellingen voor Bejaardenzorg (1959-heden); Humanistische Vereniging Verzorgingshuizen (1949-heden).
- De vereniging is voortgekomen uit de *Federatie Landelijke Samenwerking Bejaardentehuizenorganisaties*.
- Algemene Vereniging van Instellingen voor Bejaardenzorg.
Opgericht in 1964.
- Katholieke Vereniging van Bejaardentehuizen.
Opgericht in 1957.
- Protestantse Vereniging van Instellingen voor Bejaardenzorg.
Opgericht in 1959.
- Humanistische Vereniging Verzorgingshuizen.
Opgericht in 1949.
- Nederlandse Federatie voor Bejaardenbeleid.
Opgericht in 1952. In 1989 opgegaan in het Nederlands Instituut voor zorg en welzijn.
- Federatie instellingen joodse bejaardenzorg.
Opgericht 1979.
- Unie van katholieke bonden voor ouderen.
Opgericht 1952.
- Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen.
Opgericht 1977. Fusie van de Bond voor Staatspensionering (1900-1977) en de Algemene Bond van Bejaarden (1945-1977).

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

- Protestants christelijke ouderenbond in Nederland.
Opgericht in 1960.
- Centraal Orgaan Samenwerkende Bonden van Ouderen in Nederland. Opgericht in 1954-1991. Samenwerkingsverband van de Unie van Katholieke Bonden van Ouderen, de Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen en de Protestants-christelijke ouderenbond.
- Landelijk overleg bewonerscommissies bejaardenhuizen.
Opgericht in 1978.
- Vereniging Samenwerkingsverband Bejaardenoorden Bijzondere Functie.
Opgericht in ?
- Stichting Landelijk Platform Welzijnswerk voor Ouderen.
Opgericht in 1982. Komt voort uit de in 1977 experimenteel ingestelde Landelijk Platform Gecoördineerd Bejaardenwerk.
- Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn.
Opgericht in 1988. Dit Instituut kent een aantal sectoren waaronder de sector "ouderen".

Literatuur

P.J. Blommestijn, *Ouderenbeleid in Nederland van 1955 tot 1985*, Enschede 1990.

J.G.J. Bosch, H.D. Sul, *Ouderenbeleid*, Kluwer Deventer, deel 2 van de serie *Zorg en Dienstverlening* (losbladig).

De eerste tien jaren van het Ministerie van Maatschappelijk Werk 1952-1962, 's-Gravenhage 1962.

P. Emonts, *Partners en Partijen; Het gecoördineerd ouderenwerk en de ouderenbonden*, Leiden 1988.

Handboek welzijnsbeleid en -wetgeving, eds. M.P.C. van der Krogt e.a., VUGA Uitgeverij 's-Gravenhage 1992, deel I (losbladig).

Regelingen en wenken ouderenbeleid, eds. J. Zwier, P. Vlaardingerbroek, 2 vols., VUGA Uitgeverij 's-Gravenhage 1992 (losbladig)

M. Steenvoorden, *Flankerend ouderenbeleid. Ontwikkelingen en Vernieuwingen*, 's-Gravenhage 1988.

Wegwijzer welzijn ouderen, Den Haag 1986³.

Wet op de bejaardenoorden, ed. F.A. Linthorst, Zwolle 1992.

Wet op de bejaardenoorden, eds. G.F.M. Grootendorst, W.E.H. Sloots, Koninklijke Vermande Lelystad 1992 (losbladig).

L. Willems, *Tussen overheid en ouderen; Gecoördineerd bejaardenwerk in de jaren '70*, 's-Gravenhage 1980.

G. Willemsma, *De Welzijnswet nader bekeken; door de ogen van het gecoördineerd ouderenwerk*, Rijswijk 1987.

W. Winters, *"Hoort regeerders van het land..."; Uit de geschiedenis van het ouderenbeleid*, Leiden 1988.